

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2025–2026 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLERDE SÖZLÜ VE YAZILI EDEBİYAT DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 9:30-:11:30
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına sosyal bilgiler eğitiminde yararlanabilecekleri sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinden örnekler tanıtmak, bu eserleri inceleme imkanı sunmak ve bu eserlerden sosyal bilgiler eğitiminde yararlanma yolları hakkında tecrübe kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tanıır.
2. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini eleştirel bir biçimde değerlendirir.
3. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini sosyal bilgiler eğitiminde nasıl kullanacağını açıklar.
4. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin sosyal bilgiler eğitimi açısından önemini açıklar.
5. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin öğrencilerin gelişimlerine katkısını açıklar.
6. Sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tespit eder.
7. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini inceler.
8. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini değerlendirir.

DERSİ KİTABI:

Öğrenciler aşağıda listelenen kitaplardan ve filmlerden birer tane seçerek analiz edip sunacaktır. Bu listeler öğrenci talepleri dikkate alınarak güncellenebilir.

KİTAP LİSTESİ

1. Biz Osmanlı'ya Neden İsyan Ettik Kral Abdullah-
2. Sınıf Arkadaşım Atatürk Ali Fuat Cebesoy
3. Drina Köprüsü İvo Andrić
4. Kurt Kanunu Kemal Tahir
5. Ankara Yakup Kadri Karaosmanoğlu
6. Suyu Arayan Adam Mahmut Süreyya Aydemir
7. İstanbul Anıları Hagop Mintzuri
8. İhsan Oktay Anar Puslu Kıtalar Atlası
9. Bir Türk Ailesinin Öyküsü İrfan Orga
10. Roman Gibi Sabiha Sertel
11. Unutulan Yıllar Niyazi Berkes
12. Ahmet Hamdi Tanpınar Saatleri Ayarlama Enstitüsü
13. 1984 George Orwell
14. Kemal Tahir Devlet
15. Tarık Buğra Küçük Ağa
16. Journal 1 Cemil Meriç
17. Bizim Köy Mahmut Makal
18. Talat Paşa'nın Anıları-
19. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin Paris Sefaretnamesi

FİLM LİSTESİ

1. Arabistanlı Lawrence – Lawrence of Arabia (1962)
2. Platform
3. Parazit
4. Türkiye'nin Ruhu Cemil Meriç
5. Veda
6. Kuru Otlar Üstüne
7. Kış Uykusu
8. A Man of Integrity (2017)
9. Greenbook-Yeşil Rehber
10. Gallipoli (1981)
11. Piyanist
12. Her çocuk özeldir

13. Çizgili Pijamalı Çocuk
14. Yeşil Yol
15. Benim Dünyam
16. Özgürlük yazarları
17. Ölü Ozanlar Derneği
18. İki Dil Bir Bavul

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Kitap film analizi	
3	Kitap film analizi	
4	Kitap film analizi	
5	Kitap film analizi	
6	Kitap film analizi	
7	Kitap film analizi	
8	Vize haftası	
9	Kitap film analizi	
10	Kitap film analizi	
11	Kitap film analizi	
12	Kitap film analizi	
13	Kitap film analizi	
14	Kitap film analizi	
15	Kitap film analizi	

16	Final haftası	
----	---------------	--

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Kitap ve Film Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir film ve bir kitap analizi yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.

Kitap Sunumu İçin Öneriler:

- Öncelikle kitabın yazarı hakkında bilgi veriniz.
- Kitabın içeriği hakkında, kitapta ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Kitapta önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Kitaba yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Kitaptan alıntılar içeren slide'lar hazırlayarak, bu alıntılarda yazarın ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Kitapta yer alan bilgilerin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştirebilirsiniz.

Film Sunumu İçin Öneriler:

Her haftanın sorumlularının her birisi film hakkında 3 tartışma sorusu hazırlayacak. Soru hazırlayacaklar ve tartışmaları yöneteceklere öneriler:

- Öncelikle filmin yönetmeni hakkında bilgi veriniz.
- Filmin içeriği hakkında, filmde ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Filmde önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Filme yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Filmde ekran fotoğraflar veya kısa vidyolar içeren slide'lar hazırlayarak, bu sahnelerde yönetmenin ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Filmde yer alan içeriğin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştirebilirsiniz.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

Öğrenci İsimleri	
Kitap ve film içeriğine hâkim olarak başarılı ve akıcı bir sunum yapmıştır.	
Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.	
İleri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	
Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir.	
Sunum esnasında dinleyicilerin etkin katılımını sağlamıştır.	
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır.	

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu

başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.

- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %60**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %40**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.

- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
 - Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.
3. **Atıf ve Beyan Zorunluluğu:**
 - Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
 - Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”
4. **Sınırlandırmalar:**
 - Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
 - Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.
5. **Sorumluluk:**
 - Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.

- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyâ yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2020–2021 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
KÜRESELLEŞME VE TOPLUM DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 10-12
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına içerisinde yaşadıkları global dünyanın genel özelliklerini tanıtmak, küreselleşmenin genel olarak eğitim özelde ise sosyal bilgiler eğitimine etkileri hakkında öğrencilerin yorum-analiz gücünü artırmak. Bu ders, küreselleşme ve Türkiye’ye etkileri; dünyada son yüzyılda meydana gelen gelişmeler; milliyetçilik, ulus-devlet ve küreselleşme; çevre üzerindeki değişimler; askeri ve ekonomik birliktelikler; küreselleşmenin az gelişmiş ülkelere etkileri; Türkiye’nin küreselleşme karşısındaki durumu; milliyetçilik kuramları, neoliberalizm, medeniyetler çatışması ve popülizm gibi konuları içermektedir.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Küreselleşme, toplum, söylem, kültür gibi temel kavramlar hakkında açıklamalar yapabilir.
2. Küreselleşmenin sosyal, siyasi ve ekonomik göstergelerini açıklar.
3. Küreselleşmenin eğitimdeki etkisini kanıtlarıyla gösterir.
4. Küreselleşmenin sosyal bilgiler eğitimine etkilerini açıklar.
5. Popülizm, medeniyetler çatışması, liberalizm, cumhuriyetçilik, neoliberalizm ve milliyetçilik gibi teorileri genel hatlarıyla açıklar.
6. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.

7. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların sosyal bilgiler eğitimine etkilerini yorumlar.
8. Küreselleşmenin kültürlere ve kolektif kimliklere etkilerini yorumlar.
9. Türkiye'nin günümüz dünyasındaki güç ilişkileri içerisindeki konumunu açıklar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Akın, A. Z. (2019). Neoliberalizm Etkisinde Sağ Popülizmin Yükselişi: ABD, Macaristan ve Fransa Örnekleri. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 27-39.
2. Aktaş, M. (2014). Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31-54.
3. Şen, K. (2022). Eski sorulara yeni yanıtlar: Milliyetçilik, ulus-devlet ve kitlesel eğitim. İçinde F. E. Kılınç (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar XV*. Eğitim Yayınevi.
4. Şen, A. (2021). İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), Article 1. <https://doi.org/10.18039/ajesi.742558>

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Özkırımlı, U. (2008). *Milliyetçilik kuramları: Eleştirel bir bakış*. Doğu Batı Yayınları.
2. Smith, A. D. (2014). *Milli kimlik*. İletişim.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Milliyetçilik Kuramları 1	
3	Milliyetçilik Kuramları 2	
4	Milliyetçilik Kuramları 3	
5	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
6	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
7	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
8	Ara Sınavlar	

9	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
10	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
11	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
12	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
13	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
14	Güncel Sorunlar: Küresel Isınma, Nükleer Silahlanma ve Yapay Zeka	
15	Final sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40'ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.

2. Geç Gelen Öğrenciler:

- Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.

3. Devamsızlık Sınırı:

- Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir.

Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.

4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**

- Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
- Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.

6. **İzinli Sayılma:**

- İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
- Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. **DZ Notu ve Sonuçları:**

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. **Katılım ve Hazırlık:**

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
- 3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana*

başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2020–2021 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARI DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Çarşamba 13:00 – 14:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, güncel müfredat geliştirme yaklaşımları ve tartışmaları ve bunların sosyal bilgiler eğitimine etkileri, sosyal bilgilerde program geliştirme yaklaşımları, Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarının tarihsel değişimi gibi konular hakkında öğrencilerin bilgi birikimlerini artırmak ve öğrencilere öğretim programı analizi konusunda deneyim kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Müfredat ve öğretim programı kavramlarını açıklar.
2. Program geliştirme teorilerini genel hatlarıyla açıklar.
3. Program geliştirme alanındaki güncel tartışmalara yönelik değerlendirme yapar.
4. Sosyal bilgiler öğretim programlarına yönelik değerlendirmeler yapar.
5. Müfredatı etkileyen sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal faktörleri genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal bilgiler öğretim programlarının bileşenlerini açıklar.
7. Sosyal bilgiler öğretim programlarının geliştirilme süreçlerini açıklar.
8. Sosyal bilgiler öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara yönelik değerlendirme yapar.
9. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programı geliştirme süreçlerindeki sorunlara yönelik değerlendirmeler yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.
2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>
3. National Council for Social Studies. (2006). *National Standards for Social Studies Teachers*. National Council for the Social Studies.
4. Young, M. (2013). Overcoming the crisis in curriculum theory: A knowledge-based approach. *Journal of Curriculum Studies*, 45(2), 101-118.
<https://doi.org/10.1080/00220272.2013.764505>

ANALİZ EDİLECEK ÖĞRETİM PROGRAMLARI:

1. Kültür Bakanlığı. (1936). *İlkokul Programı*. Devlet Basımevi.
2. Maarif Vekaleti. (1924). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
3. Maarif Vekaleti. (1926). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
4. Maarif Vekaleti. (1930a). *İlkmektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
5. Maarif Vekaleti. (1930b). *Ortamektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
6. Maarif Vekaleti. (1931). *Ortamektep Müfredat Programı 1931-1932 Ders Senesi Tadilatı*. Devlet Matbaası.
7. Milli Eğitim Bakanlığı. (1948). *İlkokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
8. Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Ortaokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
9. Milli Eğitim Bakanlığı. (1985). Ortaokul 3 üncü sınıf vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programı. *Tebliğler Dergisi*, 48(2193), 288-291.

10. Milli Eğitim Bakanlığı. (1997). *İlköğretim Okulu Programı* (4. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi (8. Sınıf) öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
12. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB Devlet Kitapları.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
13. Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları dersi öğretim programı*. http://www.edchreturkey-eu.coe.int/Source/Resources/Curriculum_2013.pdf

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek öğretim programlarının tamamını içermemektedir.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Ders içerik tanıtımı-beklentiler	
2	Konu: Ders planlama	
3	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
4	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
5	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	

6	ABD’de Sosyal Bilgiler Savaşları	
7	NCSS Sosyal Bilgiler Standartları	
8	Vize	
9	Öğrenci sunumları	
10	Öğrenci sunumları	
11	Öğrenci sunumları	
12	Öğretim programı analizleri	
13	Öğretim programı analizleri	
14	Öğretim programı analizleri	
15	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Öğretim Programı Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır.**
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir öğretim programı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.

- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Öğretim Programları)			
Hafta	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Öğrenci İsimleri			
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak ilgili programları karşılaştırmıştır.			
• Programların kazanım düzeyinde karşılaştırmasını başarılı bir biçimde yaparak değişiklik ve süreklilikleri tespit etmiştir.			
• Tespit edilen değişiklik ve sürekliliklerin nedenlerini güçlü argümanlarla/yorumlarla açıklamıştır.			
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.			
• Katılımcı ve etkileşimli bir biçimde kazanım etkinliğini gerçekleştirmiştir.			
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9			

Program analizi sunumu için öneriler:

- İncelediğiniz öğretim program/ları hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Programları kazanım düzeyinde karşılaştırarak, değişiklik ve devamlılıkları tespit ediniz.
- Tespit ettiğiniz devamlılık ve değişikliklerin nedenlerine ilişkin yorumlar yapınız.
- Karşılaştırdığınız programların en güncel versiyonundaki bir kazanımla ilgili etkinlik tasarlayıp uygulayınız.

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (

<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2021–2022 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 09:00-11:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına insan hakları ve insan hakları eğitiminin gelişimi hakkında bilgi kazandırmak ve öğretmen adaylarının insan hakları eğitimi alanındaki pedagojik yetkinlikleri geliştirme fırsatları yaratmaktır.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. İnsan hakları kavramının ayırt edici özelliklerini açıklar.
2. İnsan haklarının tarihsel gelişimini özetler.
3. İnsan hakları eğitiminin tarihsel gelişimini ana hatlarıyla açıklar.
4. İnsan hakları eğitimi alanındaki değişik yaklaşım ve modelleri açıklar.
5. İnsan hakları ihlallerini tespit eder ve değerlendirir.
6. İnsan hakları eğitimindeki etkili pedagojik araçlardan yararlanır.
7. Demokrasilerin gelişimi ve güncel sorunları hakkında değerlendirmeler yapar.
8. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.
9. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların eğitime etkilerini yorumlar.

ANA KAYNAKLAR:

Haftalık konular ve okumalar, okumalara erişme linki ile birlikte aşağıdaki haftalık ders planı tablosunda yer almaktadır.

HAFTALIK DERS PLANI:

Hafta	Konu	Okuma
1	Tanışma ve dönem planlaması	Okumalar canlı dersten önceki hafta sistemde paylaşılacaktır.
2	Milliyetçilik kuramları ve eğitim	Eski Sorulara Yeni Yanıtlar: Milliyetçilik, Ulus-devlet ve Kitlesele Eğitim https://www.researchgate.net/publication/369858135_ESKI_SORULARA_YENI_YANITLAR_MILLIYETCILIK_ULUS-DEVLET_VE_KITLESSEL_EGITIM
3	Milliyetçilik kuramları ve eğitim	Eski Sorulara Yeni Yanıtlar: Milliyetçilik, Ulus-devlet ve Kitlesele Eğitim https://www.researchgate.net/publication/369858135_ESKI_SORULARA_YENI_YANITLAR_MILLIYETCILIK_ULUS-DEVLET_VE_KITLESSEL_EGITIM
4	Demokrasi Modelleri	David Held'in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri https://jasstudies.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=497874327_15-Yrd.%20Do%C3%A7.%20Dr.%20H%C3%B9Ceyin%20BAL.pdf&key=27138
5	Değişen vatandaşlık	https://blog.insanhaklariokulu.org/vatandaslik-k-yukselirken-elestirel-yurttaslik/ https://blog.insanhaklariokulu.org/t-h-marshalldan-gunumuze-yurttaslik-tartismalari-ii/ Ek Okumalar: Vatandaşlık ve Siyasal Katılım: http://research.sabanciuniv.edu/9021/ Türkiye'nin Değişen Vatandaşlık Rejimini Okumak: İstisnalaşma, Piyasalaşma ve Etniksizleşme Eğilimleri https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1731919
6	İnsan hakları	İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1119205

		ÇHS (1989) https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf
7	Çocuk hakları	İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1119205 ÇHS (1989) https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf
8	Vize Haftası	
9	Vatandaşlık eğitimi modelleri	Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı Ve Hassas Konuların Öğretimi Sırasında Yaşadıkları Çekince ve Sorunlar (Erzurum Örneği) https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/261307 Çok kültürlü eğitim ve yansımaları https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87539
10	Vatandaşlık eğitimi modelleri	Eğitim Sisteminin Eleştirel Pedagoji Perspektifinden Bir Değerlendirmesi https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/161140
11	İnsan hakları eğitimi yaklaşımları	İnsan Hakları Eğitimi: Güçlendirme Yaklaşımı Temelinde Bir Değerlendirme http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/ajindex-1423935004.pdf İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/Insan-Haklari-Beyannamesi-1.pdf
12	İnsan hakları eğitimi yaklaşımları	İnsan Hakları Eğitimi: Güçlendirme Yaklaşımı Temelinde Bir Değerlendirme Ercüment Erbay ve Tarık Tuncay http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/ajindex-1423935004.pdf
13	Örnek vatandaşlık ve insan hakları eğitimi etkinlikleri	Pusula: https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media

		/uploads/2015/08/13/pusula_istanbulbilgiuniversitesi.pdf Pusulacık: https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2020/12/09/Pusulacik_.pdf
14	Türkiye’de vatandaşlık ve insan hakları eğitimi	Vatandaşlık Eğitiminde Değişiklik ve Süreklilikler: 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Nasıl bir Vatandaşlık Eğitimi Öngörüyor? http://enadonline.com/public/assets/catalogs/0821898001549018157.pdf
15	Türkiye’de vatandaşlık ve insan hakları eğitimi	Kenan Çayır kitap bölümü (64-74 sayfaları arası): https://docplayer.biz.tr/6423690-Ders-kitaplarinda-kimlik-yurttaslik-haklar.html Değişen Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet http://www.feministyaklasimlar.org/sayi-36-ekim-2018/degisen-ders-kitaplarinda-toplumsal-cinsiyet/
16	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40’ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60’ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
- 2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
- 3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
- 4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
- 5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- 6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
- 7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
10. **İletişim ve Etkileşim:**

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi* amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.
-

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2021–2022 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
KÜRESELLEŞME VE TOPLUM DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 13:00-15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına içerisinde yaşadıkları global dünyanın genel özelliklerini tanıtmak, küreselleşmenin genel olarak eğitim özelde ise sosyal bilgiler eğitimine etkileri hakkında öğrencilerin yorum-analiz gücünü artırmak. Bu ders, küreselleşme ve Türkiye’ye etkileri; dünyada son yüzyılda meydana gelen gelişmeler; milliyetçilik, ulus-devlet ve küreselleşme; çevre üzerindeki değişimler; askeri ve ekonomik birliktelikler; küreselleşmenin az gelişmiş ülkelere etkileri; Türkiye’nin küreselleşme karşısındaki durumu; milliyetçilik kuramları, neoliberalizm, medeniyetler çatışması ve popülizm gibi konuları içermektedir.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Küreselleşme, toplum, söylem, kültür gibi temel kavramlar hakkında açıklamalar yapabilir.
2. Küreselleşmenin sosyal, siyasi ve ekonomik göstergelerini açıklar.
3. Küreselleşmenin eğitimdeki etkisini kanıtlarıyla gösterir.
4. Küreselleşmenin sosyal bilgiler eğitimine etkilerini açıklar.
5. Popülizm, medeniyetler çatışması, liberalizm, cumhuriyetçilik, neoliberalizm ve milliyetçilik gibi teorileri genel hatlarıyla açıklar.
6. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.

7. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların sosyal bilgiler eğitimine etkilerini yorumlar.
8. Küreselleşmenin kültürlere ve kolektif kimliklere etkilerini yorumlar.
9. Türkiye'nin günümüz dünyasındaki güç ilişkileri içerisindeki konumunu açıklar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Akın, A. Z. (2019). Neoliberalizm Etkisinde Sağ Popülizmin Yükselişi: ABD, Macaristan ve Fransa Örnekleri. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 27-39.
2. Aktaş, M. (2014). Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31-54.
3. Şen, K. (2022). Eski sorulara yeni yanıtlar: Milliyetçilik, ulus-devlet ve kitlesel eğitim. İçinde F. E. Kılınç (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar XV*. Eğitim Yayınevi.
4. Şen, A. (2021). İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), Article 1. <https://doi.org/10.18039/ajesi.742558>

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Özkırmı, U. (2008). *Milliyetçilik kuramları: Eleştirel bir bakış*. Doğu Batı Yayınları.
2. Smith, A. D. (2014). *Milli kimlik*. İletişim.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Milliyetçilik Kuramları 1	
3	Milliyetçilik Kuramları 2	
4	Milliyetçilik Kuramları 3	
5	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
6	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
7	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
8	Ara Sınavlar	

9	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
10	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
11	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
12	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
13	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
14	Güncel Sorunlar: Küresel Isınma, Nükleer Silahlanma ve Yapay Zeka	
15	Final sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40'ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.

2. Geç Gelen Öğrenciler:

- Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.

3. Devamsızlık Sınırı:

- Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir.

Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.

4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**

- Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
- Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.

6. **İzinli Sayılma:**

- İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
- Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. **DZ Notu ve Sonuçları:**

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. **Katılım ve Hazırlık:**

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
- 3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana*

başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2021–2022 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARI DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe 13:00 – 15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, güncel müfredat geliştirme yaklaşımları ve tartışmaları ve bunların sosyal bilgiler eğitimine etkileri, sosyal bilgilerde program geliştirme yaklaşımları, Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarının tarihsel değişimi gibi konular hakkında öğrencilerin bilgi birikimlerini artırmak ve öğrencilere öğretim programı analizi konusunda deneyim kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Müfredat ve öğretim programı kavramlarını açıklar.
2. Program geliştirme teorilerini genel hatlarıyla açıklar.
3. Program geliştirme alanındaki güncel tartışmalara yönelik değerlendirme yapar.
4. Sosyal bilgiler öğretim programlarına yönelik değerlendirmeler yapar.
5. Müfredatı etkileyen sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal faktörleri genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal bilgiler öğretim programlarının bileşenlerini açıklar.
7. Sosyal bilgiler öğretim programlarının geliştirilme süreçlerini açıklar.
8. Sosyal bilgiler öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara yönelik değerlendirme yapar.
9. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programı geliştirme süreçlerindeki sorunlara yönelik değerlendirmeler yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.
2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>
3. National Council for Social Studies. (2006). *National Standards for Social Studies Teachers*. National Council for the Social Studies.
4. Young, M. (2013). Overcoming the crisis in curriculum theory: A knowledge-based approach. *Journal of Curriculum Studies*, 45(2), 101-118.
<https://doi.org/10.1080/00220272.2013.764505>

ANALİZ EDİLECEK ÖĞRETİM PROGRAMLARI:

1. Kültür Bakanlığı. (1936). *İlkokul Programı*. Devlet Basımevi.
2. Maarif Vekaleti. (1924). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
3. Maarif Vekaleti. (1926). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
4. Maarif Vekaleti. (1930a). *İlkmektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
5. Maarif Vekaleti. (1930b). *Ortamektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
6. Maarif Vekaleti. (1931). *Ortamektep Müfredat Programı 1931-1932 Ders Senesi Tadilatı*. Devlet Matbaası.
7. Milli Eğitim Bakanlığı. (1948). *İlkokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
8. Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Ortaokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
9. Milli Eğitim Bakanlığı. (1985). Ortaokul 3 üncü sınıf vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programı. *Tebliğler Dergisi*, 48(2193), 288-291.

10. Milli Eğitim Bakanlığı. (1997). *İlköğretim Okulu Programı* (4. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi (8. Sınıf) öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
12. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB Devlet Kitapları.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
13. Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları dersi öğretim programı*. http://www.edchreturkey-eu.coe.int/Source/Resources/Curriculum_2013.pdf

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek öğretim programlarının tamamını içermemektedir.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Ders içerik tanıtımı-beklentiler	
2	Konu: Ders planlama	
3	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
4	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
5	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	

6	ABD’de Sosyal Bilgiler Savaşları	
7	NCSS Sosyal Bilgiler Standartları	
8	Vize	
9	Öğrenci sunumları	
10	Öğrenci sunumları	
11	Öğrenci sunumları	
12	Öğretim programı analizleri	
13	Öğretim programı analizleri	
14	Öğretim programı analizleri	
15	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Öğretim Programı Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır.**
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir öğretim programı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.

- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Öğretim Programları)			
Hafta	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Öğrenci İsimleri			
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak ilgili programları karşılaştırmıştır.			
• Programların kazanım düzeyinde karşılaştırmalarını başarılı bir biçimde yaparak değişiklik ve süreklilikleri tespit etmiştir.			
• Tespit edilen değişiklik ve sürekliliklerin nedenlerini güçlü argümanlarla/yorumlarla açıklamıştır.			
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.			
• Katılımcı ve etkileşimli bir biçimde kazanım etkinliğini gerçekleştirmiştir.			
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9			

Program analizi sunumu için öneriler:

- İncelediğiniz öğretim program/ları hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Programları kazanım düzeyinde karşılaştırarak, değişiklik ve devamlılıkları tespit ediniz.
- Tespit ettiğiniz devamlılık ve değişikliklerin nedenlerine ilişkin yorumlar yapınız.
- Karşılaştırdığınız programların en güncel versiyonundaki bir kazanımla ilgili etkinlik tasarlayıp uygulayınız.

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (

<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2021–2022 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLERDE SÖZLÜ VE YAZILI EDEBİYAT DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Çarşamba, 13:00-15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-2

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına sosyal bilgiler eğitiminde yararlanabilecekleri sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinden örnekler tanıtmak, bu eserleri inceleme imkanı sunmak ve bu eserlerden sosyal bilgiler eğitiminde yararlanma yolları hakkında tecrübe kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tanıır.
2. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini eleştirel bir biçimde değerlendirir.
3. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini sosyal bilgiler eğitiminde nasıl kullanacağını açıklar.
4. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin sosyal bilgiler eğitimi açısından önemini açıklar.
5. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin öğrencilerin gelişimlerine katkısını açıklar.
6. Sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tespit eder.
7. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini inceler.
8. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini değerlendirir.

DERSİ KİTABI:

Öğrenciler aşağıda listelenen kitaplardan ve filmlerden birer tane seçerek analiz edip sunacaktır. Bu listeler öğrenci talepleri dikkate alınarak güncellenebilir.

KİTAP LİSTESİ

1. Biz Osmanlı'ya Neden İsyan Ettik Kral Abdullah-
2. Sınıf Arkadaşım Atatürk Ali Fuat Cebesoy
3. Drina Köprüsü İvo Andrić
4. Kurt Kanunu Kemal Tahir
5. Ankara Yakup Kadri Karaosmanoğlu
6. Suyu Arayan Adam Mahmut Süreyya Aydemir
7. İstanbul Anıları Hagop Mintzuri
8. İhsan Oktay Anar Puslu Kıtalar Atlası
9. Bir Türk Ailesinin Öyküsü İrfan Orga
10. Roman Gibi Sabiha Sertel
11. Unutulan Yıllar Niyazi Berkes
12. Ahmet Hamdi Tanpınar Saatleri Ayarlama Enstitüsü
13. 1984 George Orwell
14. Kemal Tahir Devlet
15. Tarık Buğra Küçük Ağa
16. Journal 1 Cemil Meriç
17. Bizim Köy Mahmut Makal
18. Talat Paşa'nın Anıları-
19. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin Paris Sefaretnamesi

FİLM LİSTESİ

1. Arabistanlı Lawrence – Lawrence of Arabia (1962)
2. Platform
3. Parazit
4. Türkiye'nin Ruhu Cemil Meriç
5. Veda
6. Kuru Otlar Üstüne
7. Kış Uykusu
8. A Man of Integrity (2017)
9. Greenbook-Yeşil Rehber
10. Gallipoli (1981)
11. Piyanist
12. Her çocuk özeldir

13. Çizgili Pijamalı Çocuk
14. Yeşil Yol
15. Benim Dünyam
16. Özgürlük yazarları
17. Ölü Ozanlar Derneği
18. İki Dil Bir Bavul

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Kitap film analizi	
3	Kitap film analizi	
4	Kitap film analizi	
5	Kitap film analizi	
6	Kitap film analizi	
7	Kitap film analizi	
8	Vize haftası	
9	Kitap film analizi	
10	Kitap film analizi	
11	Kitap film analizi	
12	Kitap film analizi	
13	Kitap film analizi	
14	Kitap film analizi	
15	Kitap film analizi	

16	Final haftası	
----	---------------	--

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Kitap ve Film Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir film ve bir kitap analizi yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.

Kitap Sunumu İçin Öneriler:

- Öncelikle kitabın yazarı hakkında bilgi veriniz.
- Kitabın içeriği hakkında, kitapta ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Kitapta önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Kitaba yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Kitaptan alıntılar içeren slide'lar hazırlayarak, bu alıntılarda yazarın ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Kitapta yer alan bilgilerin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştiriniz.

Film Sunumu İçin Öneriler:

Her haftanın sorumlularının her birisi film hakkında 3 tartışma sorusu hazırlayacak. Soru hazırlayacaklar ve tartışmaları yöneteceklere öneriler:

- Öncelikle filmin yönetmeni hakkında bilgi veriniz.
- Filmin içeriği hakkında, filmde ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Filmde önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Filme yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Filmde ekran fotoğraflar veya kısa vidyolar içeren slide'lar hazırlayarak, bu sahnelerde yönetmenin ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Filmde yer alan içeriğin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştirebilirsiniz.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

Öğrenci İsimleri	
Kitap ve film içeriğine hâkim olarak başarılı ve akıcı bir sunum yapmıştır.	
Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.	
İleri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	
Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir.	
Sunum esnasında dinleyicilerin etkin katılımını sağlamıştır.	
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır.	

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu

başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.

- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %60**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %40**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.

- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
 - Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.
3. **Atıf ve Beyan Zorunluluğu:**
 - Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
 - Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”
4. **Sınırlandırmalar:**
 - Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
 - Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.
5. **Sorumluluk:**
 - Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.

- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyâ yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2022–2023 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
KÜRESELLEŞME VE TOPLUM DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 13:00-15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına içerisinde yaşadıkları global dünyanın genel özelliklerini tanıtmak, küreselleşmenin genel olarak eğitim özelde ise sosyal bilgiler eğitimine etkileri hakkında öğrencilerin yorum-analiz gücünü artırmak. Bu ders, küreselleşme ve Türkiye’ye etkileri; dünyada son yüzyılda meydana gelen gelişmeler; milliyetçilik, ulus-devlet ve küreselleşme; çevre üzerindeki değişimler; askeri ve ekonomik birliktelikler; küreselleşmenin az gelişmiş ülkelere etkileri; Türkiye’nin küreselleşme karşısındaki durumu; milliyetçilik kuramları, neoliberalizm, medeniyetler çatışması ve popülizm gibi konuları içermektedir.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Küreselleşme, toplum, söylem, kültür gibi temel kavramlar hakkında açıklamalar yapabilir.
2. Küreselleşmenin sosyal, siyasi ve ekonomik göstergelerini açıklar.
3. Küreselleşmenin eğitimdeki etkisini kanıtlarıyla gösterir.
4. Küreselleşmenin sosyal bilgiler eğitimine etkilerini açıklar.
5. Popülizm, medeniyetler çatışması, liberalizm, cumhuriyetçilik, neoliberalizm ve milliyetçilik gibi teorileri genel hatlarıyla açıklar.
6. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.

7. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların sosyal bilgiler eğitimine etkilerini yorumlar.
8. Küreselleşmenin kültürlere ve kolektif kimliklere etkilerini yorumlar.
9. Türkiye'nin günümüz dünyasındaki güç ilişkileri içerisindeki konumunu açıklar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Akın, A. Z. (2019). Neoliberalizm Etkisinde Sağ Popülizmin Yükselişi: ABD, Macaristan ve Fransa Örnekleri. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 27-39.
2. Aktaş, M. (2014). Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31-54.
3. Şen, K. (2022). Eski sorulara yeni yanıtlar: Milliyetçilik, ulus-devlet ve kitlesel eğitim. İçinde F. E. Kılınç (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar XV*. Eğitim Yayınevi.
4. Şen, A. (2021). İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), Article 1. <https://doi.org/10.18039/ajesi.742558>

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Özkırımlı, U. (2008). *Milliyetçilik kuramları: Eleştirel bir bakış*. Doğu Batı Yayınları.
2. Smith, A. D. (2014). *Milli kimlik*. İletişim.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Milliyetçilik Kuramları 1	
3	Milliyetçilik Kuramları 2	
4	Milliyetçilik Kuramları 3	
5	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
6	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
7	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
8	Ara Sınavlar	

9	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
10	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
11	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
12	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
13	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
14	Güncel Sorunlar: Küresel Isınma, Nükleer Silahlanma ve Yapay Zeka	
15	Final sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40'ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.

2. Geç Gelen Öğrenciler:

- Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.

3. Devamsızlık Sınırı:

- Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir.

Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.

4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**

- Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
- Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.

6. **İzinli Sayılma:**

- İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
- Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. **DZ Notu ve Sonuçları:**

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. **Katılım ve Hazırlık:**

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
- 3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana*

başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2022–2023 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
MEDYA OKURYAZARLIĞI VE EĞİTİMİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 15:00-17:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-2

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı yetkinliklerini geliştirmek ve öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı eğitimi yeterliliklerini geliştirmek. Öğrencilere, medya içeriklerini eleştirel analiz etme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma ve örnek medya içeriği incelemeleri yapma fırsatı vermek.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Medya okuryazarlığının önemini açıklar.
2. Medya içeriklerini eleştirel bir biçimde nasıl değerlendireceğini açıklar.
3. Medya içeriklerini güvenilirlik ve tarafsızlık açısından değerlendirir.
4. Medyada yer alan yalan haberleri tespit edebilir.
5. Medya içeriği oluşturma yollarını genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirir.
7. Medya/sosyal medya ve demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklar.
8. Dezenformasyon, misinformasyon ve malinformasyon kavramları arasındaki farkı açıklar.

KAYNAKLAR:

1. Turkoglu, N., & Şimşek, M. C. (Ed.). (2016). *Medya okuryazarlığı* (1. baskı). Pales Yayınları.

2. İnceoğlu, Y., & Çoban, S. (2021). *Pandemi neoliberalizm medya* (1. basım). Ayrıntı Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
3	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
4	Örnek medya içeriği incelemeleri	
5	Örnek medya içeriği incelemeleri	
6	Örnek medya içeriği incelemeleri	
7	Örnek medya içeriği incelemeleri	
8	Ara Sınavlar	
9	Örnek medya içeriği incelemeleri	
10	Örnek medya içeriği incelemeleri	
11	Örnek medya içeriği incelemeleri	
12	Örnek medya içeriği incelemeleri	
13	Örnek medya içeriği incelemeleri	
14	Örnek medya içeriği incelemeleri	
15	Genel değerlendirme	
	Yarıyıl sonu sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Haber Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.

- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi haber analizi için oluşturulan şablona göre hazırlanmış iki haber analizi yapacaktır.
- Etkili bir analize uygun haberler bulmak öğrenci sorumluluğundadır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi)		
Hafta		
Öğrenci İsimleri		
• Ders kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak akıcı bir sunum yapmıştır.		
• Sunumunu haber analizi incelemek için oluşturulan şablona göre hazırlamıştır.		
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.		
• Analiz için uygun haberler seçerek, haber analizinde ileri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.		
• Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir. Sunumunu katılımcı ve etkileşimli bir biçimde gerçekleştirilmiştir.		
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9		

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.

- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**

- Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
- Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini

incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2022–2023 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARI DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Çarşamba 15:00 – 16:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-3

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, güncel müfredat geliştirme yaklaşımları ve tartışmaları ve bunların sosyal bilgiler eğitimine etkileri, sosyal bilgilerde program geliştirme yaklaşımları, Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarının tarihsel değişimi gibi konular hakkında öğrencilerin bilgi birikimlerini artırmak ve öğrencilere öğretim programı analizi konusunda deneyim kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Müfredat ve öğretim programı kavramlarını açıklar.
2. Program geliştirme teorilerini genel hatlarıyla açıklar.
3. Program geliştirme alanındaki güncel tartışmalara yönelik değerlendirme yapar.
4. Sosyal bilgiler öğretim programlarına yönelik değerlendirmeler yapar.
5. Müfredatı etkileyen sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal faktörleri genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal bilgiler öğretim programlarının bileşenlerini açıklar.
7. Sosyal bilgiler öğretim programlarının geliştirilme süreçlerini açıklar.
8. Sosyal bilgiler öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara yönelik değerlendirme yapar.
9. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programı geliştirme süreçlerindeki sorunlara yönelik değerlendirmeler yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.
2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>
3. National Council for Social Studies. (2006). *National Standards for Social Studies Teachers*. National Council for the Social Studies.
4. Young, M. (2013). Overcoming the crisis in curriculum theory: A knowledge-based approach. *Journal of Curriculum Studies*, 45(2), 101-118.
<https://doi.org/10.1080/00220272.2013.764505>

ANALİZ EDİLECEK ÖĞRETİM PROGRAMLARI:

1. Kültür Bakanlığı. (1936). *İlkokul Programı*. Devlet Basımevi.
2. Maarif Vekaleti. (1924). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
3. Maarif Vekaleti. (1926). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
4. Maarif Vekaleti. (1930a). *İlkmektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
5. Maarif Vekaleti. (1930b). *Ortamektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
6. Maarif Vekaleti. (1931). *Ortamektep Müfredat Programı 1931-1932 Ders Senesi Tadilatı*. Devlet Matbaası.
7. Milli Eğitim Bakanlığı. (1948). *İlkokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
8. Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Ortaokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
9. Milli Eğitim Bakanlığı. (1985). Ortaokul 3 üncü sınıf vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programı. *Tebliğler Dergisi*, 48(2193), 288-291.

10. Milli Eğitim Bakanlığı. (1997). *İlköğretim Okulu Programı* (4. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi (8. Sınıf) öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
12. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB Devlet Kitapları.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
13. Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları dersi öğretim programı*. http://www.edchreturkey-eu.coe.int/Source/Resources/Curriculum_2013.pdf

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek öğretim programlarının tamamını içermemektedir.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Ders içerik tanıtımı-beklentiler	
2	Konu: Ders planlama	
3	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
4	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
5	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	

6	ABD’de Sosyal Bilgiler Savaşları	
7	NCSS Sosyal Bilgiler Standartları	
8	Vize	
9	Öğrenci sunumları	
10	Öğrenci sunumları	
11	Öğrenci sunumları	
12	Öğretim programı analizleri	
13	Öğretim programı analizleri	
14	Öğretim programı analizleri	
15	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Öğretim Programı Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır.**
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir öğretim programı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.

- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Öğretim Programları)			
Hafta	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Öğrenci İsimleri			
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak ilgili programları karşılaştırmıştır.			
• Programların kazanım düzeyinde karşılaştırmasını başarılı bir biçimde yaparak değişiklik ve süreklilikleri tespit etmiştir.			
• Tespit edilen değişiklik ve sürekliliklerin nedenlerini güçlü argümanlarla/yorumlarla açıklamıştır.			
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.			
• Katılımcı ve etkileşimli bir biçimde kazanım etkinliğini gerçekleştirmiştir.			
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9			

Program analizi sunumu için öneriler:

- İncelediğiniz öğretim program/ları hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Programları kazanım düzeyinde karşılaştırarak, değişiklik ve devamlılıkları tespit ediniz.
- Tespit ettiğiniz devamlılık ve değişikliklerin nedenlerine ilişkin yorumlar yapınız.
- Karşılaştırdığınız programların en güncel versiyonundaki bir kazanımla ilgili etkinlik tasarlayıp uygulayınız.

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (

<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2022–2023 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLERDE SÖZLÜ VE YAZILI EDEBİYAT DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Çarşamba, 11:00-13:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-3

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına sosyal bilgiler eğitiminde yararlanabilecekleri sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinden örnekler tanıtmak, bu eserleri inceleme imkanı sunmak ve bu eserlerden sosyal bilgiler eğitiminde yararlanma yolları hakkında tecrübe kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tanıır.
2. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini eleştirel bir biçimde değerlendirir.
3. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini sosyal bilgiler eğitiminde nasıl kullanacağını açıklar.
4. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin sosyal bilgiler eğitimi açısından önemini açıklar.
5. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin öğrencilerin gelişimlerine katkısını açıklar.
6. Sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tespit eder.
7. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini inceler.
8. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini değerlendirir.

DERSİ KİTABI:

Öğrenciler aşağıda listelenen kitaplardan ve filmlerden birer tane seçerek analiz edip sunacaktır. Bu listeler öğrenci talepleri dikkate alınarak güncellenebilir.

KİTAP LİSTESİ

1. Biz Osmanlı'ya Neden İsyan Ettik Kral Abdullah-
2. Sınıf Arkadaşım Atatürk Ali Fuat Cebesoy
3. Drina Köprüsü İvo Andrić
4. Kurt Kanunu Kemal Tahir
5. Ankara Yakup Kadri Karaosmanoğlu
6. Suyu Arayan Adam Mahmut Süreyya Aydemir
7. İstanbul Anıları Hagop Mintzuri
8. İhsan Oktay Anar Puslu Kıtalar Atlası
9. Bir Türk Ailesinin Öyküsü İrfan Orga
10. Roman Gibi Sabiha Sertel
11. Unutulan Yıllar Niyazi Berkes
12. Ahmet Hamdi Tanpınar Saatleri Ayarlama Enstitüsü
13. 1984 George Orwell
14. Kemal Tahir Devlet
15. Tarık Buğra Küçük Ağa
16. Journal 1 Cemil Meriç
17. Bizim Köy Mahmut Makal
18. Talat Paşa'nın Anıları-
19. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin Paris Sefaretnamesi

FİLM LİSTESİ

1. Arabistanlı Lawrence – Lawrence of Arabia (1962)
2. Platform
3. Parazit
4. Türkiye'nin Ruhu Cemil Meriç
5. Veda
6. Kuru Otlar Üstüne
7. Kış Uykusu
8. A Man of Integrity (2017)
9. Greenbook-Yeşil Rehber
10. Gallipoli (1981)
11. Piyanist
12. Her çocuk özeldir

13. Çizgili Pijamalı Çocuk
14. Yeşil Yol
15. Benim Dünyam
16. Özgürlük yazarları
17. Ölü Ozanlar Derneği
18. İki Dil Bir Bavul

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Kitap film analizi	
3	Kitap film analizi	
4	Kitap film analizi	
5	Kitap film analizi	
6	Kitap film analizi	
7	Kitap film analizi	
8	Vize haftası	
9	Kitap film analizi	
10	Kitap film analizi	
11	Kitap film analizi	
12	Kitap film analizi	
13	Kitap film analizi	
14	Kitap film analizi	
15	Kitap film analizi	

16	Final haftası	
----	---------------	--

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Kitap ve Film Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir film ve bir kitap analizi yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.

Kitap Sunumu İçin Öneriler:

- Öncelikle kitabın yazarı hakkında bilgi veriniz.
- Kitabın içeriği hakkında, kitapta ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Kitapta önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Kitaba yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Kitaptan alıntılar içeren slide'lar hazırlayarak, bu alıntılarda yazarın ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Kitapta yer alan bilgilerin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştiriniz.

Film Sunumu İçin Öneriler:

Her haftanın sorumlularının her birisi film hakkında 3 tartışma sorusu hazırlayacak. Soru hazırlayacaklar ve tartışmaları yöneteceklere öneriler:

- Öncelikle filmin yönetmeni hakkında bilgi veriniz.
- Filmin içeriği hakkında, filmde ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Filmde önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Filme yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Filmde ekran fotoğraflar veya kısa vidyolar içeren slide'lar hazırlayarak, bu sahnelerde yönetmenin ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Filmde yer alan içeriğin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştirebilirsiniz.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

Öğrenci İsimleri	
Kitap ve film içeriğine hâkim olarak başarılı ve akıcı bir sunum yapmıştır.	
Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.	
İleri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	
Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir.	
Sunum esnasında dinleyicilerin etkin katılımını sağlamıştır.	
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır.	

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu

başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.

- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %60**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %40**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.

- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
 - Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.
3. **Atıf ve Beyan Zorunluluğu:**
 - Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
 - Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”
4. **Sınırlandırmalar:**
 - Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
 - Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.
5. **Sorumluluk:**
 - Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.

- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyâ yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2022–2023 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
VATANDAŞLIK BİLGİSİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 13:00-15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-3

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına vatandaşlık ve demokrasi kavram ve teorilerini tanıtmak; Türkiye’de vatandaşlık ve vatandaşlık eğitiminin tarihsel gelişimine yönelik aşinalık kazandırmak. Vatandaşlık gelenekleri, vatandaşlığın günümüzde değişimi, demokrasi teorileri ve demokrasilerin günümüzdeki sorunları, Türkiye’de vatandaşlık ve vatandaşlık eğitiminin tarihsel gelişimi, darbeler-askeri vesayet ve vatandaşlık eğitime etkileri gibi konularda öğrencilere öğrenme imkanları yaratmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Demokrasi kavramını açıklar.
2. Demokrasi teorilerini birbiriyle güçlü ve zayıf yönleri açısından karşılaştırır.
3. Demokrasilerin güncel sorunları üzerine değerlendirme yapar.
4. Vatandaşlık geleneklerini ve çeşitlerini genel hatlarıyla açıklar.
5. Vatandaşlık kavramının günümüzdeki değişimine yönelik değerlendirmeler yapar.
6. Türkiye’de vatandaşlık kurumunun tarihsel gelişimini genel hatlarıyla açıklar.
7. Türkiye’de vatandaşlık sorunlarına ilişkin değerlendirme yapar.
8. Türkiye’de vatandaşlık eğitiminin gelişimini genel hatlarıyla açıklar.
9. Türkiye’de vatandaşlık eğitimi sorunlarına ilişkin genel değerlendirme yapar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Bal, H. (2014). *David Held’in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri*. The Journal of Academic Social Science Studies

2. Çayır, K. (2014). “Biz” kimiz? Ders kitaplarında kimlik, yurttaşlık, haklar [Who are “We”? Identity, citizenship, and rights in textbooks]. History Foundation of Turkey.
3. Serdar, A. (2021). Türkiye’nin Değişen Vatandaşlık Rejimini Okumak: İstisnalaşma, Piyasalaşma ve Etniksizleşme Eğilimleri. *Mülkiye Dergisi*, 45(1), 155-190.
4. Şen, A. (2018). Değişim ve Devamlılık: Türkiye’de Vatandaşlık ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Asker-Sivil İlişkileri ve Darbeler (1950-2012). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1099-1119. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.434454>
5. Polat, E. G. (2011). Osmanlı’dan günümüze vatandaşlık anlayışı. *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 127-157.

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Üstel, F. (2004). “Makbul vatandaş”ın peşinde: II. Meşrutiyet’ten bugüne Türkiye’de vatandaşlık eğitimi.. İletişim Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Demokrasi Modelleri	
3	Demokrasi Modelleri	
4	Günümüzde Demokrasi	
5	Değişen vatandaşlık	
6	Değişen Vatandaşlık	
7	Küresel yurttaşlık ve eğitim	
8	ARA SINAVLAR	
9	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (23-50)	
10	Darbeler, militarizm ve vatandaşlık eğitimi	
11	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (50-95)	
12	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (50-95)	

13	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (95-2012)	
14	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (95-2012)	
	Özet-toparlama	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40’ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60’ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 10 dk’dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70’ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- 6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
- 7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.

- Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi* amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.

- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,

- ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
- ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu'nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı 'Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 13:00-15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, A-12

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına insan hakları ve insan hakları eğitiminin gelişimi hakkında bilgi kazandırmak ve öğretmen adaylarının insan hakları eğitimi alanındaki pedagojik yetkinlikleri geliştirme fırsatları yaratmaktır.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. İnsan hakları kavramının ayırt edici özelliklerini açıklar.
2. İnsan haklarının tarihsel gelişimini özetler.
3. İnsan hakları eğitiminin tarihsel gelişimini ana hatlarıyla açıklar.
4. İnsan hakları eğitimi alanındaki değişik yaklaşım ve modelleri açıklar.
5. İnsan hakları ihlallerini tespit eder ve değerlendirir.
6. İnsan hakları eğitimindeki etkili pedagojik araçlardan yararlanır.
7. Demokrasilerin gelişimi ve güncel sorunları hakkında değerlendirmeler yapar.
8. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.
9. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların eğitime etkilerini yorumlar.

ANA KAYNAKLAR:

Haftalık konular ve okumalar, okumalara erişme linki ile birlikte aşağıdaki haftalık ders planı tablosunda yer almaktadır.

HAFTALIK DERS PLANI:

Hafta	Konu	Okuma
1	Tanışma ve dönem planlaması	Okumalar canlı dersten önceki hafta sistemde paylaşılacaktır.
2	Milliyetçilik kuramları ve eğitim	Eski Sorulara Yeni Yanıtlar: Milliyetçilik, Ulus-devlet ve Kitlesele Eğitim https://www.researchgate.net/publication/369858135_ESKI_SORULARA_YENI_YANITLAR_MILLIYETCILIK_ULUS-DEVLET_VE_KITLESSEL_EGITIM
3	Milliyetçilik kuramları ve eğitim	Eski Sorulara Yeni Yanıtlar: Milliyetçilik, Ulus-devlet ve Kitlesele Eğitim https://www.researchgate.net/publication/369858135_ESKI_SORULARA_YENI_YANITLAR_MILLIYETCILIK_ULUS-DEVLET_VE_KITLESSEL_EGITIM
4	Demokrasi Modelleri	David Held'in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri https://jasstudies.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=497874327_15-Yrd.%20Do%C3%A7.%20Dr.%20H%C3%B9Ceyin%20BAL.pdf&key=27138
5	Değişen vatandaşlık	https://blog.insanhaklariokulu.org/vatandaslik-yukselirken-elestirel-yurttaslik/ https://blog.insanhaklariokulu.org/t-h-marshalldan-gunumuze-yurttaslik-tartismalari-ii/ Ek Okumalar: Vatandaşlık ve Siyasal Katılım: http://research.sabanciuniv.edu/9021/ Türkiye'nin Değişen Vatandaşlık Rejimini Okumak: İstisnalaşma, Piyasalaşma ve Etniksizleşme Eğilimleri https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1731919
6	İnsan hakları	İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1119205

		ÇHS (1989) https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf
7	Çocuk hakları	İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1119205 ÇHS (1989) https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf
8	Vize Haftası	
9	Vatandaşlık eğitimi modelleri	Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı Ve Hassas Konuların Öğretimi Sırasında Yaşadıkları Çekince ve Sorunlar (Erzurum Örneği) https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/261307 Çok kültürlü eğitim ve yansımaları https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87539
10	Vatandaşlık eğitimi modelleri	Eğitim Sisteminin Eleştirel Pedagoji Perspektifinden Bir Değerlendirmesi https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/161140
11	İnsan hakları eğitimi yaklaşımları	İnsan Hakları Eğitimi: Güçlendirme Yaklaşımı Temelinde Bir Değerlendirme http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/ajindex-1423935004.pdf İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/Insan-Haklari-Beyannamesi-1.pdf
12	İnsan hakları eğitimi yaklaşımları	İnsan Hakları Eğitimi: Güçlendirme Yaklaşımı Temelinde Bir Değerlendirme Ercüment Erbay ve Tarık Tuncay http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/ajindex-1423935004.pdf
13	Örnek vatandaşlık ve insan hakları eğitimi etkinlikleri	Pusula: https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media

		/uploads/2015/08/13/pusula_istanbulbilgiuniversitesi.pdf Pusulacık: https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2020/12/09/Pusulacik_.pdf
14	Türkiye’de vatandaşlık ve insan hakları eğitimi	Vatandaşlık Eğitiminde Değişiklik ve Süreklilikler: 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Nasıl bir Vatandaşlık Eğitimi Öngörüyor? http://enadonline.com/public/assets/catalogs/0821898001549018157.pdf
15	Türkiye’de vatandaşlık ve insan hakları eğitimi	Kenan Çayır kitap bölümü (64-74 sayfaları arası): https://docplayer.biz.tr/6423690-Ders-kitaplarinda-kimlik-yurttaslik-haklar.html Değişen Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet http://www.feministyaklasimlar.org/sayi-36-ekim-2018/degisen-ders-kitaplarinda-toplumsal-cinsiyet/
16	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40’ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60’ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
- 2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
- 3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
- 4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
- 5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- 6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
- 7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
10. **İletişim ve Etkileşim:**

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi* amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.
-

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
KÜRESELLEŞME VE TOPLUM DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 10:00-12:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-2

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına içerisinde yaşadıkları global dünyanın genel özelliklerini tanıtmak, küreselleşmenin genel olarak eğitim özelde ise sosyal bilgiler eğitimine etkileri hakkında öğrencilerin yorum-analiz gücünü artırmak. Bu ders, küreselleşme ve Türkiye’ye etkileri; dünyada son yüzyılda meydana gelen gelişmeler; milliyetçilik, ulus-devlet ve küreselleşme; çevre üzerindeki değişimler; askeri ve ekonomik birliktelikler; küreselleşmenin az gelişmiş ülkelere etkileri; Türkiye’nin küreselleşme karşısındaki durumu; milliyetçilik kuramları, neoliberalizm, medeniyetler çatışması ve popülizm gibi konuları içermektedir.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Küreselleşme, toplum, söylem, kültür gibi temel kavramlar hakkında açıklamalar yapabilir.
2. Küreselleşmenin sosyal, siyasi ve ekonomik göstergelerini açıklar.
3. Küreselleşmenin eğitimdeki etkisini kanıtlarıyla gösterir.
4. Küreselleşmenin sosyal bilgiler eğitimine etkilerini açıklar.
5. Popülizm, medeniyetler çatışması, liberalizm, cumhuriyetçilik, neoliberalizm ve milliyetçilik gibi teorileri genel hatlarıyla açıklar.
6. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.

7. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların sosyal bilgiler eğitimine etkilerini yorumlar.
8. Küreselleşmenin kültürlere ve kolektif kimliklere etkilerini yorumlar.
9. Türkiye'nin günümüz dünyasındaki güç ilişkileri içerisindeki konumunu açıklar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Akın, A. Z. (2019). Neoliberalizm Etkisinde Sağ Popülizmin Yükselişi: ABD, Macaristan ve Fransa Örnekleri. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 27-39.
2. Aktaş, M. (2014). Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31-54.
3. Şen, K. (2022). Eski sorulara yeni yanıtlar: Milliyetçilik, ulus-devlet ve kitlesel eğitim. İçinde F. E. Kılınç (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar XV*. Eğitim Yayınevi.
4. Şen, A. (2021). İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), Article 1. <https://doi.org/10.18039/ajesi.742558>

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Özkırımlı, U. (2008). *Milliyetçilik kuramları: Eleştirel bir bakış*. Doğu Batı Yayınları.
2. Smith, A. D. (2014). *Milli kimlik*. İletişim.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Milliyetçilik Kuramları 1	
3	Milliyetçilik Kuramları 2	
4	Milliyetçilik Kuramları 3	
5	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
6	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
7	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
8	Ara Sınavlar	

9	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
10	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
11	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
12	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
13	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
14	Güncel Sorunlar: Küresel Isınma, Nükleer Silahlanma ve Yapay Zeka	
15	Final sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40'ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.

2. Geç Gelen Öğrenciler:

- Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.

3. Devamsızlık Sınırı:

- Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir.

Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.

4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**

- Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
- Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.

6. **İzinli Sayılma:**

- İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
- Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. **DZ Notu ve Sonuçları:**

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. **Katılım ve Hazırlık:**

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
- 3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana*

başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
MEDYA OKURYAZARLIĞI VE EĞİTİMİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 11:00-13:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-3

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı yetkinliklerini geliştirmek ve öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı eğitimi yeterliliklerini geliştirmek. Öğrencilere, medya içeriklerini eleştirel analiz etme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma ve örnek medya içeriği incelemeleri yapma fırsatı vermek.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Medya okuryazarlığının önemini açıklar.
2. Medya içeriklerini eleştirel bir biçimde nasıl değerlendireceğini açıklar.
3. Medya içeriklerini güvenilirlik ve tarafsızlık açısından değerlendirir.
4. Medyada yer alan yalan haberleri tespit edebilir.
5. Medya içeriği oluşturma yollarını genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirir.
7. Medya/sosyal medya ve demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklar.
8. Dezenformasyon, misinformasyon ve malinformasyon kavramları arasındaki farkı açıklar.

KAYNAKLAR:

1. Turkoglu, N., & Şimşek, M. C. (Ed.). (2016). *Medya okuryazarlığı* (1. baskı). Pales Yayınları.

2. İnceoğlu, Y., & Çoban, S. (2021). *Pandemi neoliberalizm medya* (1. basım). Ayrıntı Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
3	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
4	Örnek medya içeriği incelemeleri	
5	Örnek medya içeriği incelemeleri	
6	Örnek medya içeriği incelemeleri	
7	Örnek medya içeriği incelemeleri	
8	Ara Sınavlar	
9	Örnek medya içeriği incelemeleri	
10	Örnek medya içeriği incelemeleri	
11	Örnek medya içeriği incelemeleri	
12	Örnek medya içeriği incelemeleri	
13	Örnek medya içeriği incelemeleri	
14	Örnek medya içeriği incelemeleri	
15	Genel değerlendirme	
	Yarıyıl sonu sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Haber Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.

- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi haber analizi için oluşturulan şablona göre hazırlanmış iki haber analizi yapacaktır.
- Etkili bir analize uygun haberler bulmak öğrenci sorumluluğundadır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi)		
Hafta		
Öğrenci İsimleri		
• Ders kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak akıcı bir sunum yapmıştır.		
• Sunumunu haber analizi incelemek için oluşturulan şablona göre hazırlamıştır.		
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.		
• Analiz için uygun haberler seçerek, haber analizinde ileri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.		
• Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir. Sunumunu katılımcı ve etkileşimli bir biçimde gerçekleştirilmiştir.		
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9		

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.

- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**

- Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
- Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini

incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABI İNCELEMESİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe 15:00 – 17:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, Öğretmen adaylarına geçmişte ve günümüzde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılan ders kitaplarını tanıtmak ve öğretmen adaylarının mesleklerini yaparken ders kitaplarından en iyi nasıl yararlanabileceklerini bilmelerini sağlamak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Sosyal bilgiler ders kitaplarını inceleme yöntemlerini açıklar.
2. Sosyal bilgiler ders kitaplarını inceleme yöntemlerini kullanarak ders kitaplarını inceler.
3. Sosyal bilgiler ders kitaplarının güçlü ve zayıf yönlerini tespit eder.
4. Sosyal bilgiler ders kitaplarını eleştirel bir biçimde değerlendirir.
5. Sosyal bilgiler ders kitaplarından en iyi biçimde yararlanır.
6. Sosyal bilgiler ders kitaplarının hazırlanma süreçlerini açıklar.
7. Bir ders kitabı bölümü inceleyerek sunum yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.

2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>

ANALİZ EDİLECEK DERS KİTAPLARI:

1. Aksan, H. (1963). *Yurttaşlık bilgisi III [Citizenship knowledge III]*. Ders Kitapları Anonim Şirketi.
2. Akşit, N., & Sanır, F. (1973). *Sosyal bilgiler III*. Ders Kitapları Anonim Şirketi.
3. Asal, T., Akşit, N., & Sanır, F. (1984). *Sosyal bilgiler III* (9. bs). Milli Eğitim Basımevi.
4. Çiftçi, F., Yüksel, İ., Yıldız, R., Kıvrak, M., Öztürk, R., Cereno, A., & Efe, F. (1999). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi ders kitabı 8 [Citizenship and human rights education textbook 8]* (1. bs). MEB Devlet Kitapları.
5. Çiftçi, F., Yüksel, İ., Yıldız, R., Kıvrak, M., Öztürk, R., Cereno, A., & Efe, F. (2004). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi ders kitabı 8 [Citizenship and human rights education textbook 8]* (1. bs). MEB Devlet Kitapları.
6. Özpolat, V. (Ed.). (2010). *Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi: Ders kitabı 8 [Citizenship and democracy education: Textbook 8]* (1. bs). MEB.
7. Şahin, E. (2018). *Sosyal bilgiler ders kitabı 5 [Social studies textbook 5]*. Anadol Yayıncılık.
8. Şerbetçioğlu, F. (t.y.). *Yurttaşlık Bilgisi Orta Okul 1. Sınıf*.
9. Şerbetçioğlu, F., & Tülin, H. (1962). *Yurttaşlık bilgisi III [Citizenhsip Knowledge III]*. Milli Eğitim Basımevi.

10. Tüzün, G. (2018). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları ders kitabı*. Ada Matbaacılık.

11. Yılmaz, F. G., Bayraktar, H., Özden, M. K., Akpınar, M., & Evin, Ö. (2018). *Sosyal bilgiler ders kitabı 6 [Social studies textbook 6]*. Devlet Kitapları.

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek ders kitaplarının tamamını içermemektedir.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Ders kitapları tanıtımı ve inceleme yöntemleri	
3	Ders kitapları tanıtımı ve inceleme yöntemleri	
4	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
5	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
6	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
7	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
8	Ara Sınavlar	
9	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
10	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
11	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
12	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
13	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
14	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
15	Genel değerlendirme	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Ders Kitabı Analizi Sunumu için Öneriler:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir ders kitabı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- İncelediğiniz ders kitabı veya ders kitabı bölümünün hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Ders kitabını veya ilgili bölümünü hangi açıdan incelediğinizi açıklayınız.
- İlgili ders kitabının incelediğiniz kriter açısından zayıf ve güçlü yönlerini tespit ediniz.
- Tespitlerinizi ders kitabından kanıtlar kullanarak destekleyiniz.
- Dinleyicilerin etkin katılımını sağlayan bir sunum tasarlayınız.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Ders Kitabı İncelemeleri 2. sınıf)	
Hafta	
Öğrenci İsimleri	
ünite	
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak akıcı bir sunum yapmıştır.	•

• Sunumunu ders kitaplarını incelemek için oluşturulan şablona göre hazırlamış, bu şablondaki soruların hepsini yanıtlamıştır.	•
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.	•
• İleri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	•
• Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir. Sunumunu katılımcı ve etkileşimli bir biçimde gerçekleştirmiştir.	•
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9	

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

Final sınavı yerine, final yerine öğrencilerden yazılı ödev talep edilmesi durumunda, öğrencilerin yazılı ödevlerini değerlendirmek için aşağıdaki puanlama aracı kullanılacaktır:

Hafta	
Öğrenci İsimleri	
ünite	
Makalesindeki ders kitabı içerik analizlerini ders kapsamındaki kavramları kullanarak yapmıştır.	

Makalesindeki ders kitabı içerik analizlerini ders kitabı analizi için oluşturulan şablona göre raporlamıştır.	
Makalesinde takip edilebilir ve anlaşılır bir başlıklandırma ve organizasyon takip etmiştir.	
Makalesindeki cümle, paragraf ve atıflarda akademik yazım konvansiyonlarını takip etmiştir.	
Makalede ileri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9	

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

- Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
- Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
- Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
- Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
- Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup "görevli izinli" sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın "danışman" öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. DZ Notu ve Sonuçları:

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. Dersi Tekrar Etme Durumu:

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. Ders Disiplinine Uyum:

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. Katılım ve Hazırlık:

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.

3. Ders Düzeyinde Davranış:

- Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
- Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.

4. Zamanında Katılım:

- Derse zamanında gelmek zorunludur.
- Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.

5. Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:

- Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.

- Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
 - Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.
3. **Atıf ve Beyan Zorunluluğu:**
 - Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
 - Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu'nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı 'Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARI DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Pazartesi 11:00 – 12:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-2

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, güncel müfredat geliştirme yaklaşımları ve tartışmaları ve bunların sosyal bilgiler eğitimine etkileri, sosyal bilgilerde program geliştirme yaklaşımları, Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarının tarihsel değişimi gibi konular hakkında öğrencilerin bilgi birikimlerini artırmak ve öğrencilere öğretim programı analizi konusunda deneyim kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Müfredat ve öğretim programı kavramlarını açıklar.
2. Program geliştirme teorilerini genel hatlarıyla açıklar.
3. Program geliştirme alanındaki güncel tartışmalara yönelik değerlendirme yapar.
4. Sosyal bilgiler öğretim programlarına yönelik değerlendirmeler yapar.
5. Müfredatı etkileyen sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal faktörleri genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal bilgiler öğretim programlarının bileşenlerini açıklar.
7. Sosyal bilgiler öğretim programlarının geliştirilme süreçlerini açıklar.
8. Sosyal bilgiler öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara yönelik değerlendirme yapar.
9. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programı geliştirme süreçlerindeki sorunlara yönelik değerlendirmeler yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.
2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>
3. National Council for Social Studies. (2006). *National Standards for Social Studies Teachers*. National Council for the Social Studies.
4. Young, M. (2013). Overcoming the crisis in curriculum theory: A knowledge-based approach. *Journal of Curriculum Studies*, 45(2), 101-118.
<https://doi.org/10.1080/00220272.2013.764505>

ANALİZ EDİLECEK ÖĞRETİM PROGRAMLARI:

1. Kültür Bakanlığı. (1936). *İlkokul Programı*. Devlet Basımevi.
2. Maarif Vekaleti. (1924). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
3. Maarif Vekaleti. (1926). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
4. Maarif Vekaleti. (1930a). *İlkmektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
5. Maarif Vekaleti. (1930b). *Ortamektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
6. Maarif Vekaleti. (1931). *Ortamektep Müfredat Programı 1931-1932 Ders Senesi Tadilatı*. Devlet Matbaası.
7. Milli Eğitim Bakanlığı. (1948). *İlkokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
8. Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Ortaokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
9. Milli Eğitim Bakanlığı. (1985). Ortaokul 3 üncü sınıf vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programı. *Tebliğler Dergisi*, 48(2193), 288-291.

10. Milli Eğitim Bakanlığı. (1997). *İlköğretim Okulu Programı* (4. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi (8. Sınıf) öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
12. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB Devlet Kitapları.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
13. Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları dersi öğretim programı*. http://www.edchreturkey-eu.coe.int/Source/Resources/Curriculum_2013.pdf

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek öğretim programlarının tamamını içermemektedir.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Ders içerik tanıtımı-beklentiler	
2	Konu: Ders planlama	
3	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
4	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
5	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	

6	ABD’de Sosyal Bilgiler Savaşları	
7	NCSS Sosyal Bilgiler Standartları	
8	Vize	
9	Öğrenci sunumları	
10	Öğrenci sunumları	
11	Öğrenci sunumları	
12	Öğretim programı analizleri	
13	Öğretim programı analizleri	
14	Öğretim programı analizleri	
15	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Öğretim Programı Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır.**
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir öğretim programı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.

- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Öğretim Programları)			
Hafta	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Öğrenci İsimleri			
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak ilgili programları karşılaştırmıştır.			
• Programların kazanım düzeyinde karşılaştırmasını başarılı bir biçimde yaparak değişiklik ve süreklilikleri tespit etmiştir.			
• Tespit edilen değişiklik ve sürekliliklerin nedenlerini güçlü argümanlarla/yorumlarla açıklamıştır.			
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.			
• Katılımcı ve etkileşimli bir biçimde kazanım etkinliğini gerçekleştirmiştir.			
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9			

Program analizi sunumu için öneriler:

- İncelediğiniz öğretim program/ları hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Programları kazanım düzeyinde karşılaştırarak, değişiklik ve devamlılıkları tespit ediniz.
- Tespit ettiğiniz devamlılık ve değişikliklerin nedenlerine ilişkin yorumlar yapınız.
- Karşılaştırdığınız programların en güncel versiyonundaki bir kazanımla ilgili etkinlik tasarlayıp uygulayınız.

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (

<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLERDE SÖZLÜ VE YAZILI EDEBİYAT DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 9:00-11:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-3

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına sosyal bilgiler eğitiminde yararlanabilecekleri sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinden örnekler tanıtmak, bu eserleri inceleme imkanı sunmak ve bu eserlerden sosyal bilgiler eğitiminde yararlanma yolları hakkında tecrübe kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tanıır.
2. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini eleştirel bir biçimde değerlendirir.
3. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini sosyal bilgiler eğitiminde nasıl kullanacağını açıklar.
4. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin sosyal bilgiler eğitimi açısından önemini açıklar.
5. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerinin öğrencilerin gelişimlerine katkısını açıklar.
6. Sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini tespit eder.
7. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini inceler.
8. Sözlü ve yazılı edebiyat eserlerini değerlendirir.

DERSİ KİTABI:

Öğrenciler aşağıda listelenen kitaplardan ve filmlerden birer tane seçerek analiz edip sunacaktır. Bu listeler öğrenci talepleri dikkate alınarak güncellenebilir.

KİTAP LİSTESİ

1. Biz Osmanlı'ya Neden İsyan Ettik Kral Abdullah-
2. Sınıf Arkadaşım Atatürk Ali Fuat Cebesoy
3. Drina Köprüsü İvo Andrić
4. Kurt Kanunu Kemal Tahir
5. Ankara Yakup Kadri Karaosmanoğlu
6. Suyu Arayan Adam Mahmut Süreyya Aydemir
7. İstanbul Anıları Hagop Mintzuri
8. İhsan Oktay Anar Puslu Kıtalar Atlası
9. Bir Türk Ailesinin Öyküsü İrfan Orga
10. Roman Gibi Sabiha Sertel
11. Unutulan Yıllar Niyazi Berkes
12. Ahmet Hamdi Tanpınar Saatleri Ayarlama Enstitüsü
13. 1984 George Orwell
14. Kemal Tahir Devlet
15. Tarık Buğra Küçük Ağa
16. Journal 1 Cemil Meriç
17. Bizim Köy Mahmut Makal
18. Talat Paşa'nın Anıları-
19. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin Paris Sefaretnamesi

FİLM LİSTESİ

1. Arabistanlı Lawrence – Lawrence of Arabia (1962)
2. Platform
3. Parazit
4. Türkiye'nin Ruhu Cemil Meriç
5. Veda
6. Kuru Otlar Üstüne
7. Kış Uykusu
8. A Man of Integrity (2017)
9. Greenbook-Yeşil Rehber
10. Gallipoli (1981)
11. Piyanist
12. Her çocuk özeldir

13. Çizgili Pijamalı Çocuk
14. Yeşil Yol
15. Benim Dünyam
16. Özgürlük yazarları
17. Ölü Ozanlar Derneği
18. İki Dil Bir Bavul

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Kitap film analizi	
3	Kitap film analizi	
4	Kitap film analizi	
5	Kitap film analizi	
6	Kitap film analizi	
7	Kitap film analizi	
8	Vize haftası	
9	Kitap film analizi	
10	Kitap film analizi	
11	Kitap film analizi	
12	Kitap film analizi	
13	Kitap film analizi	
14	Kitap film analizi	
15	Kitap film analizi	

16	Final haftası	
----	---------------	--

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Kitap ve Film Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir film ve bir kitap analizi yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.

Kitap Sunumu İçin Öneriler:

- Öncelikle kitabın yazarı hakkında bilgi veriniz.
- Kitabın içeriği hakkında, kitapta ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Kitapta önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Kitaba yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Kitaptan alıntılar içeren slide'lar hazırlayarak, bu alıntılarda yazarın ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Kitapta yer alan bilgilerin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştiriniz.

Film Sunumu İçin Öneriler:

Her haftanın sorumlularının her birisi film hakkında 3 tartışma sorusu hazırlayacak. Soru hazırlayacaklar ve tartışmaları yöneteceklere öneriler:

- Öncelikle filmin yönetmeni hakkında bilgi veriniz.
- Filmin içeriği hakkında, filmde ne anlatıldığı hakkında bilgi veriniz.
- Filmde önemli bulduğunuz noktaları ve neden bu noktaları önemli bulduğunuzu sıralayınız.
- Filme yönelik eleştirilerinizi ifade ediniz.
- Filmde ekran fotoğraflar veya kısa vidyolar içeren slide'lar hazırlayarak, bu sahnelerde yönetmenin ne anlattığını sınıf arkadaşlarınızla tartışınız. Bu bölümde, küçük grup, büyük grup tartışmaları başlatabilirsiniz veya bir seminer formatın arkadaşlarınıza ne anladıklarını sorabilirsiniz.
- Filmde yer alan içeriğin sosyal bilgiler derslerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin öneriler geliştirebilirsiniz.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

Öğrenci İsimleri	
Kitap ve film içeriğine hâkim olarak başarılı ve akıcı bir sunum yapmıştır.	
Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.	
İleri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	
Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir.	
Sunum esnasında dinleyicilerin etkin katılımını sağlamıştır.	
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır.	

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu

başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.

- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %60**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %40**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.

- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
 - Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.
3. **Atıf ve Beyan Zorunluluğu:**
 - Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
 - Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”
4. **Sınırlandırmalar:**
 - Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
 - Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.
5. **Sorumluluk:**
 - Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.

- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyâ yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2023–2024 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
VATANDAŞLIK BİLGİSİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 11:00-13:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-3

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına vatandaşlık ve demokrasi kavram ve teorilerini tanıtmak; Türkiye’de vatandaşlık ve vatandaşlık eğitiminin tarihsel gelişimine yönelik aşinalık kazandırmak. Vatandaşlık gelenekleri, vatandaşlığın günümüzde değişimi, demokrasi teorileri ve demokrasilerin günümüzdeki sorunları, Türkiye’de vatandaşlık ve vatandaşlık eğitiminin tarihsel gelişimi, darbeler-askeri vesayet ve vatandaşlık eğitime etkileri gibi konularda öğrencilere öğrenme imkanları yaratmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Demokrasi kavramını açıklar.
2. Demokrasi teorilerini birbiriyle güçlü ve zayıf yönleri açısından karşılaştırır.
3. Demokrasilerin güncel sorunları üzerine değerlendirme yapar.
4. Vatandaşlık geleneklerini ve çeşitlerini genel hatlarıyla açıklar.
5. Vatandaşlık kavramının günümüzdeki değişimine yönelik değerlendirmeler yapar.
6. Türkiye’de vatandaşlık kurumunun tarihsel gelişimini genel hatlarıyla açıklar.
7. Türkiye’de vatandaşlık sorunlarına ilişkin değerlendirme yapar.
8. Türkiye’de vatandaşlık eğitiminin gelişimini genel hatlarıyla açıklar.
9. Türkiye’de vatandaşlık eğitimi sorunlarına ilişkin genel değerlendirme yapar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Bal, H. (2014). *David Held’in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri*. The Journal of Academic Social Science Studies

2. Çayır, K. (2014). “Biz” kimiz? Ders kitaplarında kimlik, yurttaşlık, haklar [Who are “We”? Identity, citizenship, and rights in textbooks]. History Foundation of Turkey.
3. Serdar, A. (2021). Türkiye’nin Değişen Vatandaşlık Rejimini Okumak: İstisnalaşma, Piyasalaşma ve Etniksizleşme Eğilimleri. *Mülkiye Dergisi*, 45(1), 155-190.
4. Şen, A. (2018). Değişim ve Devamlılık: Türkiye’de Vatandaşlık ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Asker-Sivil İlişkileri ve Darbeler (1950-2012). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1099-1119. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.434454>
5. Polat, E. G. (2011). Osmanlı’dan günümüze vatandaşlık anlayışı. *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 127-157.

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Üstel, F. (2004). “Makbul vatandaş”ın peşinde: II. Meşrutiyet’ten bugüne Türkiye’de vatandaşlık eğitimi.. İletişim Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Demokrasi Modelleri	
3	Demokrasi Modelleri	
4	Günümüzde Demokrasi	
5	Değişen vatandaşlık	
6	Değişen Vatandaşlık	
7	Küresel yurttaşlık ve eğitim	
8	ARA SINAVLAR	
9	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (23-50)	
10	Darbeler, militarizm ve vatandaşlık eğitimi	
11	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (50-95)	
12	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (50-95)	

13	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (95-2012)	
14	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (95-2012)	
	Özet-toparlama	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40’ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60’ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 10 dk’dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70’ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- 6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
- 7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.

- Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi* amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.

- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,

- ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
- ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu'nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı 'Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2024–2025 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
MEDYA OKURYAZARLIĞI VE EĞİTİMİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı, 15:00-17:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, A-02

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı yetkinliklerini geliştirmek ve öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı eğitimi yeterliliklerini geliştirmek. Öğrencilere, medya içeriklerini eleştirel analiz etme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma ve örnek medya içeriği incelemeleri yapma fırsatı vermek.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Medya okuryazarlığının önemini açıklar.
2. Medya içeriklerini eleştirel bir biçimde nasıl değerlendireceğini açıklar.
3. Medya içeriklerini güvenilirlik ve tarafsızlık açısından değerlendirir.
4. Medyada yer alan yalan haberleri tespit edebilir.
5. Medya içeriği oluşturma yollarını genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirir.
7. Medya/sosyal medya ve demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklar.
8. Dezenformasyon, misinformasyon ve malinformasyon kavramları arasındaki farkı açıklar.

KAYNAKLAR:

1. Turkoglu, N., & Şimşek, M. C. (Ed.). (2016). *Medya okuryazarlığı* (1. baskı). Pales Yayınları.

2. İnceoğlu, Y., & Çoban, S. (2021). *Pandemi neoliberalizm medya* (1. basım). Ayrıntı Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
3	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
4	Örnek medya içeriği incelemeleri	
5	Örnek medya içeriği incelemeleri	
6	Örnek medya içeriği incelemeleri	
7	Örnek medya içeriği incelemeleri	
8	Ara Sınavlar	
9	Örnek medya içeriği incelemeleri	
10	Örnek medya içeriği incelemeleri	
11	Örnek medya içeriği incelemeleri	
12	Örnek medya içeriği incelemeleri	
13	Örnek medya içeriği incelemeleri	
14	Örnek medya içeriği incelemeleri	
15	Genel değerlendirme	
	Yarıyıl sonu sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Haber Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.

- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi haber analizi için oluşturulan şablona göre hazırlanmış iki haber analizi yapacaktır.
- Etkili bir analize uygun haberler bulmak öğrenci sorumluluğundadır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi)		
Hafta		
Öğrenci İsimleri		
• Ders kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak akıcı bir sunum yapmıştır.		
• Sunumunu haber analizi incelemek için oluşturulan şablona göre hazırlamıştır.		
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.		
• Analiz için uygun haberler seçerek, haber analizinde ileri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.		
• Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir. Sunumunu katılımcı ve etkileşimli bir biçimde gerçekleştirilmiştir.		
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9		

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.

- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**

- Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
- Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini

incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2024–2025 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABI İNCELEMESİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Salı 13:00 – 14:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-2

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, Öğretmen adaylarına geçmişte ve günümüzde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılan ders kitaplarını tanıtmak ve öğretmen adaylarının mesleklerini yaparken ders kitaplarından en iyi nasıl yararlanabileceklerini bilmelerini sağlamak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Sosyal bilgiler ders kitaplarını inceleme yöntemlerini açıklar.
2. Sosyal bilgiler ders kitaplarını inceleme yöntemlerini kullanarak ders kitaplarını inceler.
3. Sosyal bilgiler ders kitaplarının güçlü ve zayıf yönlerini tespit eder.
4. Sosyal bilgiler ders kitaplarını eleştirel bir biçimde değerlendirir.
5. Sosyal bilgiler ders kitaplarından en iyi biçimde yararlanır.
6. Sosyal bilgiler ders kitaplarının hazırlanma süreçlerini açıklar.
7. Bir ders kitabı bölümü inceleyerek sunum yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.

2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>

ANALİZ EDİLECEK DERS KİTAPLARI:

1. Aksan, H. (1963). *Yurttaşlık bilgisi III [Citizenship knowledge III]*. Ders Kitapları Anonim Şirketi.
2. Akşit, N., & Sanır, F. (1973). *Sosyal bilgiler III*. Ders Kitapları Anonim Şirketi.
3. Asal, T., Akşit, N., & Sanır, F. (1984). *Sosyal bilgiler III* (9. bs). Milli Eğitim Basımevi.
4. Çiftçi, F., Yüksel, İ., Yıldız, R., Kıvrak, M., Öztürk, R., Cereno, A., & Efe, F. (1999). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi ders kitabı 8 [Citizenship and human rights education textbook 8]* (1. bs). MEB Devlet Kitapları.
5. Çiftçi, F., Yüksel, İ., Yıldız, R., Kıvrak, M., Öztürk, R., Cereno, A., & Efe, F. (2004). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi ders kitabı 8 [Citizenship and human rights education textbook 8]* (1. bs). MEB Devlet Kitapları.
6. Özpolat, V. (Ed.). (2010). *Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi: Ders kitabı 8 [Citizenship and democracy education: Textbook 8]* (1. bs). MEB.
7. Şahin, E. (2018). *Sosyal bilgiler ders kitabı 5 [Social studies textbook 5]*. Anadolu Yayıncılık.
8. Şerbetçioğlu, F. (t.y.). *Yurttaşlık Bilgisi Orta Okul 1. Sınıf*.
9. Şerbetçioğlu, F., & Tülin, H. (1962). *Yurttaşlık bilgisi III [Citizenship Knowledge III]*. Milli Eğitim Basımevi.

10. Tüzün, G. (2018). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları ders kitabı*. Ada Matbaacılık.

11. Yılmaz, F. G., Bayraktar, H., Özden, M. K., Akpınar, M., & Evin, Ö. (2018). *Sosyal bilgiler ders kitabı 6 [Social studies textbook 6]*. Devlet Kitapları.

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek ders kitaplarının tamamını içermemektedir.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Ders kitapları tanıtımı ve inceleme yöntemleri	
3	Ders kitapları tanıtımı ve inceleme yöntemleri	
4	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
5	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
6	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
7	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
8	Ara Sınavlar	
9	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
10	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
11	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
12	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
13	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
14	Ders kitabı incelemeleri-öğrenci sunumu	
15	Genel değerlendirme	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Ders Kitabı Analizi Sunumu için Öneriler:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir ders kitabı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- İncelediğiniz ders kitabı veya ders kitabı bölümünün hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Ders kitabını veya ilgili bölümünü hangi açıdan incelediğinizi açıklayınız.
- İlgili ders kitabının incelediğiniz kriter açısından zayıf ve güçlü yönlerini tespit ediniz.
- Tespitlerinizi ders kitabından kanıtlar kullanarak destekleyiniz.
- Dinleyicilerin etkin katılımını sağlayan bir sunum tasarlayınız.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Ders Kitabı İncelemeleri 2. sınıf)	
Hafta	
Öğrenci İsimleri	
ünite	
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak akıcı bir sunum yapmıştır.	•

• Sunumunu ders kitaplarını incelemek için oluşturulan şablona göre hazırlamış, bu şablondaki soruların hepsini yanıtlamıştır.	•
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.	•
• İleri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	•
• Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir. Sunumunu katılımcı ve etkileşimli bir biçimde gerçekleştirmiştir.	•
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9	

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

Final sınavı yerine, final yerine öğrencilerden yazılı ödev talep edilmesi durumunda, öğrencilerin yazılı ödevlerini değerlendirmek için aşağıdaki puanlama aracı kullanılacaktır:

Hafta	
Öğrenci İsimleri	
ünite	
Makalesindeki ders kitabı içerik analizlerini ders kapsamındaki kavramları kullanarak yapmıştır.	

Makalesindeki ders kitabı içerik analizlerini ders kitabı analizi için oluşturulan şablona göre raporlamıştır.	
Makalesinde takip edilebilir ve anlaşılır bir başlıklandırma ve organizasyon takip etmiştir.	
Makalesindeki cümle, paragraf ve atıflarda akademik yazım konvansiyonlarını takip etmiştir.	
Makalede ileri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.	
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9	

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

- Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
- Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
- Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
- Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
- Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup "görevli izinli" sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın "danışman" öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. DZ Notu ve Sonuçları:

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. Dersi Tekrar Etme Durumu:

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. Ders Disiplinine Uyum:

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. Katılım ve Hazırlık:

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.

3. Ders Düzeyinde Davranış:

- Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
- Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.

4. Zamanında Katılım:

- Derse zamanında gelmek zorunludur.
- Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.

5. Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:

- Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.

- Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
 - Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.
3. **Atıf ve Beyan Zorunluluğu:**
 - Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
 - Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu'nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı 'Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2024–2025 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARI DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Pazartesi 9:00 – 11:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, A-01

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı, güncel müfredat geliştirme yaklaşımları ve tartışmaları ve bunların sosyal bilgiler eğitimine etkileri, sosyal bilgilerde program geliştirme yaklaşımları, Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarının tarihsel değişimi gibi konular hakkında öğrencilerin bilgi birikimlerini artırmak ve öğrencilere öğretim programı analizi konusunda deneyim kazandırmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Müfredat ve öğretim programı kavramlarını açıklar.
2. Program geliştirme teorilerini genel hatlarıyla açıklar.
3. Program geliştirme alanındaki güncel tartışmalara yönelik değerlendirme yapar.
4. Sosyal bilgiler öğretim programlarına yönelik değerlendirmeler yapar.
5. Müfredatı etkileyen sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal faktörleri genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal bilgiler öğretim programlarının bileşenlerini açıklar.
7. Sosyal bilgiler öğretim programlarının geliştirilme süreçlerini açıklar.
8. Sosyal bilgiler öğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara yönelik değerlendirme yapar.
9. Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programı geliştirme süreçlerindeki sorunlara yönelik değerlendirmeler yapar.

KAYNAKLAR:

Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3rd ed). RoutledgeFalmer.

1. Dewey, J. (1956). *The child and the curriculum and the school and society*. The University of Chicago Press.
2. Evans, R. W. (2010). The Social Studies Wars Now and Then. İçinde W. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (ss. 25-34). Routledge.
<http://site.ebrary.com/id/10394335>
3. National Council for Social Studies. (2006). *National Standards for Social Studies Teachers*. National Council for the Social Studies.
4. Young, M. (2013). Overcoming the crisis in curriculum theory: A knowledge-based approach. *Journal of Curriculum Studies*, 45(2), 101-118.
<https://doi.org/10.1080/00220272.2013.764505>

ANALİZ EDİLECEK ÖĞRETİM PROGRAMLARI:

1. Kültür Bakanlığı. (1936). *İlkokul Programı*. Devlet Basımevi.
2. Maarif Vekaleti. (1924). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
3. Maarif Vekaleti. (1926). *İlkmektep Müfredat Programı*. Matbaa-i Amire.
4. Maarif Vekaleti. (1930a). *İlkmektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
5. Maarif Vekaleti. (1930b). *Ortamektep Müfredat Programı*. Devlet Matbaası.
6. Maarif Vekaleti. (1931). *Ortamektep Müfredat Programı 1931-1932 Ders Senesi Tadilatı*. Devlet Matbaası.
7. Milli Eğitim Bakanlığı. (1948). *İlkokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
8. Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Ortaokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi.
9. Milli Eğitim Bakanlığı. (1985). Ortaokul 3 üncü sınıf vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programı. *Tebliğler Dergisi*, 48(2193), 288-291.

10. Milli Eğitim Bakanlığı. (1997). *İlköğretim Okulu Programı* (4. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi (8. Sınıf) öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
12. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB Devlet Kitapları.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
13. Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Ortaöğretim demokrasi ve insan hakları dersi öğretim programı*. http://www.edchreturkey-eu.coe.int/Source/Resources/Curriculum_2013.pdf
14. Milli Eğitim Bakanlığı. (2023). *Ahlak ve Yurttaşlık Eğitimi Öğretim Programı I-II*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_11/23173705_ahlakveyurttaslik_egitimidop.pdf
15. Milli Eğitim Bakanlığı. (2024a). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)* [Gov]. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları.
<https://mufredat.meb.gov.tr>
16. Milli Eğitim Bakanlığı. (2024b). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni* [Gov]. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları. <https://mufredat.meb.gov.tr>

NOT: Bu liste sadece bir örnektir, analiz edilecek öğretim programlarının tamamını içermemektedir. Gerekli güncellemeler dönem başında yapılır.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Ders içerik tanıtımı-beklentiler	
2	Konu: Ders planlama	
3	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
4	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
5	Değişen Müfredat/Program Geliştirme Yaklaşımları	
6	ABD’de Sosyal Bilgiler Savaşları	
7	NCSS Sosyal Bilgiler Standartları	
8	Vize	
9	Öğrenci sunumları	
10	Öğrenci sunumları	
11	Öğrenci sunumları	
12	Öğretim programı analizleri	
13	Öğretim programı analizleri	
14	Öğretim programı analizleri	
15	Finaller	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Öğretim Programı Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.
- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi analiz için oluşturulan şablona göre hazırlanmış bir öğretim programı analizi sunumu yapacaktır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Sosyal Bilgilerde Öğretim Programları)			
Hafta	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Öğrenci İsimleri			
• Alan bilgisini ve kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak ilgili programları karşılaştırmıştır.			
• Programların kazanım düzeyinde karşılaştırmalarını başarılı bir biçimde yaparak değişiklik ve süreklilikleri tespit etmiştir.			
• Tespit edilen değişiklik ve sürekliliklerin nedenlerini güçlü argümanlarla/yorumlarla açıklamıştır.			
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.			
• Katılımcı ve etkileşimli bir biçimde kazanım etkinliğini gerçekleştirmiştir.			
Toplam Puan			

Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9			
--	--	--	--

Program analizi sunumu için öneriler:

- İncelediğiniz öğretim program/ları hakkında genel tanıtım yaparak başlayınız.
- Programları kazanım düzeyinde karşılaştırarak, değişiklik ve devamlılıkları tespit ediniz.
- Tespit ettiğiniz devamlılık ve değişikliklerin nedenlerine ilişkin yorumlar yapınız.
- Karşılaştırdığınız programların en güncel versiyonundaki bir kazanımla ilgili etkinlik tasarlayıp uygulayınız.

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

- 1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
- 2. Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
- 3. Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
- 4. Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5. Uluslararası Temsil Durumu:

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.

6. İzinli Sayılma:

- İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
- Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. DZ Notu ve Sonuçları:

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. Dersi Tekrar Etme Durumu:

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %50**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %50**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. Ders Disiplinine Uyum:

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. Katılım ve Hazırlık:

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.

3. Ders Düzeyinde Davranış:

- Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
- Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu'nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı 'Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2024–2025 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
VATANDAŞLIK BİLGİSİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Perşembe, 13:00-15:00
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-1

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarına vatandaşlık ve demokrasi kavram ve teorilerini tanıtmak; Türkiye’de vatandaşlık ve vatandaşlık eğitiminin tarihsel gelişimine yönelik aşinalık kazandırmak. Vatandaşlık gelenekleri, vatandaşlığın günümüzde değişimi, demokrasi teorileri ve demokrasilerin günümüzdeki sorunları, Türkiye’de vatandaşlık ve vatandaşlık eğitiminin tarihsel gelişimi, darbeler-askeri vesayet ve vatandaşlık eğitime etkileri gibi konularda öğrencilere öğrenme imkanları yaratmak.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Demokrasi kavramını açıklar.
2. Demokrasi teorilerini birbiriyle güçlü ve zayıf yönleri açısından karşılaştırır.
3. Demokrasilerin güncel sorunları üzerine değerlendirme yapar.
4. Vatandaşlık geleneklerini ve çeşitlerini genel hatlarıyla açıklar.
5. Vatandaşlık kavramının günümüzdeki değişimine yönelik değerlendirmeler yapar.
6. Türkiye’de vatandaşlık kurumunun tarihsel gelişimini genel hatlarıyla açıklar.
7. Türkiye’de vatandaşlık sorunlarına ilişkin değerlendirme yapar.
8. Türkiye’de vatandaşlık eğitiminin gelişimini genel hatlarıyla açıklar.
9. Türkiye’de vatandaşlık eğitimi sorunlarına ilişkin genel değerlendirme yapar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Bal, H. (2014). *David Held’in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri*. The Journal of Academic Social Science Studies

2. Çayır, K. (2014). “Biz” kimiz? Ders kitaplarında kimlik, yurttaşlık, haklar [Who are “We”? Identity, citizenship, and rights in textbooks]. History Foundation of Turkey.
3. Serdar, A. (2021). Türkiye’nin Değişen Vatandaşlık Rejimini Okumak: İstisnalaşma, Piyasalaşma ve Etniksizleşme Eğilimleri. *Mülkiye Dergisi*, 45(1), 155-190.
4. Şen, A. (2018). Değişim ve Devamlılık: Türkiye’de Vatandaşlık ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Asker-Sivil İlişkileri ve Darbeler (1950-2012). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1099-1119. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.434454>
5. Polat, E. G. (2011). Osmanlı’dan günümüze vatandaşlık anlayışı. *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 127-157.

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Üstel, F. (2004). “Makbul vatandaş”ın peşinde: II. Meşrutiyet’ten bugüne Türkiye’de vatandaşlık eğitimi.. İletişim Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Demokrasi Modelleri	
3	Demokrasi Modelleri	
4	Günümüzde Demokrasi	
5	Değişen vatandaşlık	
6	Değişen Vatandaşlık	
7	Küresel yurttaşlık ve eğitim	
8	ARA SINAVLAR	
9	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (23-50)	
10	Darbeler, militarizm ve vatandaşlık eğitimi	
11	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (50-95)	
12	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (50-95)	

13	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (95-2012)	
14	Türkiye’de Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi tarihi (95-2012)	
	Özet-toparlama	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40’ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60’ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 10 dk’dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70’ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
- 6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
- 7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
 - DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.

- Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. **Destekleyici Amaçlı Kullanım:**
 - Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi* amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.
2. **Özgünlük Yükümlülüğü:**
 - Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.

- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,

- ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
- ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu'nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı 'Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2025–2026 ÖĞRETİM YILI- GÜZ DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
KÜRESELLEŞME VE TOPLUM DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik) – 1 (Uygulama)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim ŞEN
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	: Cuma, 9:30-11:30
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, D-2

DERSİN AMACI:

Bu dersin amacı öğretmen adaylarına içerisinde yaşadıkları global dünyanın genel özelliklerini tanıtmak, küreselleşmenin genel olarak eğitim özelde ise sosyal bilgiler eğitimine etkileri hakkında öğrencilerin yorum-analiz gücünü artırmak. Bu ders, küreselleşme ve Türkiye’ye etkileri; dünyada son yüzyılda meydana gelen gelişmeler; milliyetçilik, ulus-devlet ve küreselleşme; çevre üzerindeki değişimler; askeri ve ekonomik birliktelikler; küreselleşmenin az gelişmiş ülkelere etkileri; Türkiye’nin küreselleşme karşısındaki durumu; milliyetçilik kuramları, neoliberalizm, medeniyetler çatışması ve popülizm gibi konuları içermektedir.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Küreselleşme, toplum, söylem, kültür gibi temel kavramlar hakkında açıklamalar yapabilir.
2. Küreselleşmenin sosyal, siyasi ve ekonomik göstergelerini açıklar.
3. Küreselleşmenin eğitimdeki etkisini kanıtlarıyla gösterir.
4. Küreselleşmenin sosyal bilgiler eğitimine etkilerini açıklar.
5. Popülizm, medeniyetler çatışması, liberalizm, cumhuriyetçilik, neoliberalizm ve milliyetçilik gibi teorileri genel hatlarıyla açıklar.
6. Küreselleşme sonucu önemi artan çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramları açıklayabilir.

7. Çok-kültürlülük, demokratik ve global vatandaşlık ve insan hakları gibi kavramların sosyal bilgiler eğitimine etkilerini yorumlar.
8. Küreselleşmenin kültürlere ve kolektif kimliklere etkilerini yorumlar.
9. Türkiye'nin günümüz dünyasındaki güç ilişkileri içerisindeki konumunu açıklar.

ANA KAYNAKLAR:

1. Akın, A. Z. (2019). Neoliberalizm Etkisinde Sağ Popülizmin Yükselişi: ABD, Macaristan ve Fransa Örnekleri. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 27-39.
2. Aktaş, M. (2014). Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31-54.
3. Şen, K. (2022). Eski sorulara yeni yanıtlar: Milliyetçilik, ulus-devlet ve kitlesel eğitim. İçinde F. E. Kılınç (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar XV*. Eğitim Yayınevi.
4. Şen, A. (2021). İnsan Hakları, Çocuk Hakları ve İnsan Hakları Eğitimi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), Article 1. <https://doi.org/10.18039/ajesi.742558>

YARDIMCI KAYNAKLAR:

1. Özkırmı, U. (2008). *Milliyetçilik kuramları: Eleştirel bir bakış*. Doğu Batı Yayınları.
2. Smith, A. D. (2014). *Milli kimlik*. İletişim.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanışma ve dönem planlaması	
2	Milliyetçilik Kuramları 1	
3	Milliyetçilik Kuramları 2	
4	Milliyetçilik Kuramları 3	
5	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
6	Milliyetçilik ve Kitlesel Eğitim	
7	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
8	Ara Sınavlar	

9	Küreselleşme ve neo-liberalizm	
10	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
11	Medeniyetler çatışması ve popülizm	
12	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
13	İnsan ve Çocuk Hakları, Küresel Vatandaşlık	
14	Güncel Sorunlar: Küresel Isınma, Nükleer Silahlanma ve Yapay Zeka	
15	Final sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1. ARA SINAV

Ara Sınavı, ara sınav haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular ilk yedi hafta işlenen konular esas alınarak hazırlanacaktır. Ara sınav, dönem sonu başarı notunun **%40'ını** oluşturur.

2. FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:

- Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
- Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.

2. Geç Gelen Öğrenciler:

- Derse ilk 10 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.

3. Devamsızlık Sınırı:

- Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir.

Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.

4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**

- Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
- Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5. **Uluslararası Temsil Durumu:**

- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye’yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.

6. **İzinli Sayılma:**

- İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
- Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.

7. **DZ Notu ve Sonuçları:**

- Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
- DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.
- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.

8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**

- Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
- Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı** belirlenirken dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ara/Ek Sınav 1: %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
2. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**

- Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
- Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.

2. **Katılım ve Hazırlık:**

- Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
- Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
- 3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
- 4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
- 5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
- 6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**
 - Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
 - Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.
- 7. **Akademik Dürüstlük:**
 - Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
 - Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.
- 8. **Ders Süreçlerine Saygı:**
 - Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.
- 9. **Devamsızlık Kurallarına Uyum:**
 - Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
 - Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.
- 10. **İletişim ve Etkileşim:**
 - Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarından yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana*

başlıkları belirleme veya dil düzenlemesi amacıyla oldukça sınırlı olarak yararlanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâya yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
2025–2026 ÖĞRETİM YILI- BAHAR DÖNEMİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
MEDYA OKURYAZARLIĞI VE EĞİTİMİ DERSİ İZLENESİ

Kredisi	: 2 (Teorik)
Ders sorumlusu	: Doç. Dr. Kerim Şen
Ofis	: Eğitim Fakültesi B Blok Zemin Kat Oda: Z-11
Telefon	: 239 3750-6883 (ofis)
E-Posta	: kerim.sen@ogu.edu.tr
Ders günü ve saati	:
Derslik	: Eğitim Fakültesi Binası, A-02

DERSİN AMACI:

Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı yetkinliklerini geliştirmek ve öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı eğitimi yeterliliklerini geliştirmek. Öğrencilere, medya içeriklerini eleştirel analiz etme ve değerlendirme yöntemlerini kullanma ve örnek medya içeriği incelemeleri yapma fırsatı vermek.

ÖĞRENME ÇIKTILARI:

Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:

1. Medya okuryazarlığının önemini açıklar.
2. Medya içeriklerini eleştirel bir biçimde nasıl değerlendireceğini açıklar.
3. Medya içeriklerini güvenilirlik ve tarafsızlık açısından değerlendirir.
4. Medyada yer alan yalan haberleri tespit edebilir.
5. Medya içeriği oluşturma yollarını genel hatlarıyla açıklar.
6. Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirir.
7. Medya/sosyal medya ve demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklar.
8. Dezenformasyon, misinformasyon ve malinformasyon kavramları arasındaki farkı açıklar.

KAYNAKLAR:

1. Turkoglu, N., & Şimşek, M. C. (Ed.). (2016). *Medya okuryazarlığı* (1. baskı). Pales Yayınları.

2. İnceoğlu, Y., & Çoban, S. (2021). *Pandemi neoliberalizm medya* (1. basım). Ayrıntı Yayınları.

HAFTALIK DERS PLANI:

HAFTA	KONU	
1	Tanıtım	
2	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
3	Medya İçerik Analizi ve Değerlendirme Yöntemleri	
4	Örnek medya içeriği incelemeleri	
5	Örnek medya içeriği incelemeleri	
6	Örnek medya içeriği incelemeleri	
7	Örnek medya içeriği incelemeleri	
8	Ara Sınavlar	
9	Örnek medya içeriği incelemeleri	
10	Örnek medya içeriği incelemeleri	
11	Örnek medya içeriği incelemeleri	
12	Örnek medya içeriği incelemeleri	
13	Örnek medya içeriği incelemeleri	
14	Örnek medya içeriği incelemeleri	
15	Genel değerlendirme	
	Yarıyıl sonu sınavları	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

1.VİZE

Haber Analizi Sunumu:

- Araştırmanız uygun bir PowerPoint hazırlanmalıdır.

- Sunumda **en az 1 ilginç video** bulunmalıdır.
- Metin ve görsel dengesi kurulmalı, **çok fazla yazı kullanılmamalıdır**.
- Grafikler, görseller, tablolar ve şekiller sunuma entegre edilmelidir.
- Öğrenci veya grup tarafından ders saatinde yapılır.
- Sunum sırasında konunun anlaşılır, düzenli ve etkili işlenmesi beklenir.
- Öğrencilerin her birisi haber analizi için oluşturulan şablona göre hazırlanmış iki haber analizi yapacaktır.
- Etkili bir analize uygun haberler bulmak öğrenci sorumluluğundadır.
- Sunum sırasında konu anlatımı, sınıfa hakimiyet, konuya hakimiyet, etkili ders işleme ve hitabet gücü, etkili ve düzgün Türkçe kullanımı, görsel materyal kullanımı ve açıklayıcı anlatım beklenmektedir.
- Sunum sırasında da her öğrencinin konuya yönelik mutlaka bir etkinlik yapması beklenmektedir. Sunum, sınıftaki diğer öğrencilerin aktif olduğu en az bir etkinlik içermelidir.
- Sunum aşağıdaki ölçme aracı kullanılarak puanlanacak ve sunum puanı öğrencinin yıl sonu notunun %40'ını oluşturacaktır.

SUNUM DEĞERLENDİRME ARACI (Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi)		
Hafta		
Öğrenci İsimleri		
• Ders kavramlarını başarılı bir biçimde kullanarak akıcı bir sunum yapmıştır.		
• Sunumunu haber analizi incelemek için oluşturulan şablona göre hazırlamıştır.		
• Sunum esnasında kullanılan görseller ile anlatılanlar tutarlı bir biçimde birbirini desteklemiştir.		
• Analiz için uygun haberler seçerek, haber analizinde ileri sürülen argümanları güçlü kanıtlarla desteklemiştir.		
• Sorulan soruları anlayarak, sorulara ikna edici cevaplar vermiştir. Sunumunu katılımcı ve etkileşimli bir biçimde gerçekleştirmiştir.		
Toplam Puan Her bir madde 20 üzerinden puanlanacaktır: İyi: 16-20, Orta: 10-15, Başarısız: 0-9		

2.FİNAL SINAVI

Final Sınavı, final haftasında yapılacaktır. Sınav, açık uçlu soru formatında uygulanacaktır. Sorular, dönem boyunca işlenen tüm konuları kapsayacaktır. Canvas (<https://uzemoys.ogu.edu.tr/login/ldap>) platformu üzerinden paylaşılan makale ve dokümanlar, ders notları sınava hazırlanırken kullanabilirsiniz. Final sınavı, dönem sonu başarı notunun **%60'ını** oluşturur. Yazılı sınavlarda soruların her birisi şu ölçme kriterleri esas alınarak puanlanacaktır. Örneğin toplam puanı 50 olan bir soruya verdiğiniz yanıtın puanlaması şu şekilde yapılacaktır

- 1-Kavramsal hakimiyet (20)
- 2-Kanıt kullanma, eleştirelilik, argümanları uygun örneklerle destekleme (20)
- 3-Organizasyon ve ifade gücü-dil (10)

DEVAMSIZLIK KURALLARI:

1. **Yoklama Başlangıcı ve Uygulaması:**
 - Yoklama ilk haftadan itibaren düzenli olarak alınır.
 - Yoklama her hafta dersin başında öğretim elemanının öğrencilere verdiği yoklama listesine öğrenci imzası alınmak suretiyle yapılır.
2. **Geç Gelen Öğrenciler:**
 - Derse ilk 5 dk'dan sonra geç gelen öğrenciler, o ders saati için devamsız sayılırlar, ancak derse girip takip edebilirler.
3. **Devamsızlık Sınırı:**
 - Bu dersin **%70'ine devam zorunludur**. Bu ders haftalık 3 saat teorik bir derstir. Dolayısıyla 14 haftada toplam 42 saat ders işlenecektir. Devamsızlık sınırı 12 ders saatidir. Bu sınır aşıldığında öğrenciye **DZ (Devamsız) notu** verilir.
4. **Rapor ve Mazeret Durumları:**
 - Doktor raporu, sağlık raporu veya benzeri herhangi bir mazeret, devamsızlık sınırını ortadan kaldırmaz.
 - Bu nedenle devamsızlık konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.
5. **Uluslararası Temsil Durumu:**
 - 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 29. maddesi kapsamında, Türkiye'yi uluslararası düzeyde temsil eden öğrenciler için devam koşulu aranmaz.
6. **İzinli Sayılma:**
 - İlgili yönetim kurulu tarafından görevlendirilen öğrenciler, görevli oldukları süre boyunca izinli kabul edilir.
 - Bu amaçla ders saatlerine denk gelen başka bir etkinlik ya da faaliyet için gerekli kanıtlayıcı belgelerle fakülte yönetimine başvurup “görevli izinli” sayılmayı talep etmelisiniz. Söz konusu süreç hakkında sınıfınızın “danışman” öğretim üyesinden destek alabilirsiniz.
7. **DZ Notu ve Sonuçları:**
 - Devamsızlık sınırını aşan öğrenciye **DZ notu** verilir.
 - DZ notu, not ortalaması hesabında **FF notu** gibi işlem görür.

- DZ notu alan öğrenci, o dersin yarıyıl sonu sınavına **katılamaz** ve dersten kalmış sayılır.
- 8. **Dersi Tekrar Etme Durumu:**
 - Dersi DZ notu dışında başka nedenle tekrar etmek zorunda olan öğrenciler için devam yükümlülüğü ortadan kalkmayacak olup ders tekrarında da devam zorunluluğu vardır.
 - Öğrenciler, öğretim elemanının yarıyıl başında açıkladığı buradaki ders koşullarına uymakla yükümlüdür.

DÖNEM SONU BAŞARI PUANI:

1. **Dönem Sonu Başarı Puanı**, öğrencinin dönem içinde ve dönem sonunda gösterdiği performansın toplam ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır.
2. Dönem sonu başarı puanının oluşumunda dikkate alınan ölçütler ve bunların yüzdelik ağırlıkları aşağıda belirtilmiştir:
 - **Ek Sınav 1 (Ara Sınav, ödev ve sunumlar): %40**
 - **Yarıyıl Sonu (Final Sınavı): %60**
 - **Toplam: %100**
3. Başarı notunun belirlenmesinde, devamsızlık nedeniyle **DZ notu** alan öğrenciler, doğrudan başarısız kabul edilir ve dönem sonu sınavına katılamaz.

ÖĞRENCİLERDEN BEKLENTİLER:

1. **Ders Disiplinine Uyum:**
 - Öğrencilerin ders süresince cep telefonu, tablet, kulaklık ve benzeri dersle ilgisiz cihazları kesinlikle kullanmamaları beklenmektedir.
 - Dersi aksatacak düzeyde dikkat dağıtan materyallerin (gazete, farklı ders materyali vb.) bulundurulmaması gerekmektedir.
2. **Katılım ve Hazırlık:**
 - Öğrenciler her hafta işlenecek konuları önceden okuyarak ve hazırlanarak derse hazırlıklı gelmelidir.
 - Haftalık etkinliklere düzenli katılım sağlanmalı, etkinlik çıktıları eksiksiz teslim edilmelidir.
3. **Ders Düzeyinde Davranış:**
 - Derste uyuklamak, uyumak, başkalarıyla yüksek sesle konuşmak veya dersi bölücü davranışlar sergilemek kesinlikle kabul edilmeyecektir.
 - Öğrencilerin aktif şekilde katkı sunmaları, soru sormaları ve tartışmalara katılmaları teşvik edilmekte ve beklenmektedir.
4. **Zamanında Katılım:**
 - Derse zamanında gelmek zorunludur.
 - Derse geç gelen öğrenciler, ilk 5 dk sonrasında yoklamada devamsız sayılacaktır.
5. **Ödev ve Rapor Yükümlülüğü:**
 - Araştırma ödevi ve sunum raporu belirtilen kurallara uygun şekilde hazırlanmalı ve son teslim tarihinden önce sisteme yüklenmelidir.
 - Grup ödevlerinde sorumluluk paylaşımı eksiksiz yerine getirilmelidir.
6. **Sunum ve Paylaşım Sorumluluğu:**

- Öğrenciler sunum hazırlıklarını zamanında tamamlayarak sınıf içinde düzenli ve anlaşılır bir biçimde sunum gerçekleştirmelidir.
- Sunum sırasında konunun gerektirdiği görsel materyal, grafik ve video kullanımı özenle planlanmalıdır.

7. Akademik Dürüstlük:

- Ödev, rapor ve sınavlarda kopya çekmek, intihal yapmak, başkasının çalışmasını kendisine aitmiş gibi sunmak kesinlikle yasaktır.
- Akademik etik kurallara uyulması beklenmektedir. Bu bağlamda teslim edilen ödevler için “benzerlik raporu” sisteminde yer açılacak ve öğrencilerden araştırma ödevini oraya yüklemeleri istenecektir. Benzerlik raporunda “intihal olmamalıdır”. Ayrıca benzerlik oranı %50’den fazla olmamalıdır.

8. Ders Süreçlerine Saygı:

- Öğrenciler ders sırasında başka bir dersin ödevi veya çalışması ile ilgilenmemeli; dersi aksatacak faaliyetlerde bulunmamalıdır.

9. Devamsızlık Kurallarına Uyum:

- Devamsızlık sınırına ve yoklama kurallarına eksiksiz uyulmalıdır.
- Mazeret beyanı, devam yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

10. İletişim ve Etkileşim:

- Öğrencilerin ihtiyaç duydukları durumlarda bu dersin öğretim elemanı ile e-posta veya ofis kapısında asılı bulunan ders programında ilan ettiği DANIŞMANLIK saatlerinde iletişim kurmaları beklenmektedir.

ÖDEV ve ARAŞTIRMALARDA YAPAY ZEKÂ KULLANIM KURALLARI:

1. Destekleyici Amaçlı Kullanım:

- Öğrenciler yapay zekâ (ör. ChatGPT, Copilot, Gemini vb.) uygulamalarını yalnızca *bilgi edinme, ilk taslak oluşturma, ana başlıkları belirlemeye yardımcı veya dil düzenlemesi* amacıyla sınırlı olarak kullanabilirler.

2. Özgünlük Yükümlülüğü:

- Ödev, rapor ve sunumlarda kullanılan içerikler, öğrencinin özgün katkısını ve akademik emeğini yansıtmalıdır.
- Yapay zekâ tarafından üretilen metnin tamamının veya önemli bölümlerinin değiştirilmeden teslim edilmesi **intihal** sayılır.

3. Atıf ve Beyan Zorunluluğu:

- Yapay zekâ araçlarıyla üretilen veya düzenlenen içerik kullanıldığında, ödevin sonunda beyan edilmesi gerekmektedir.
- Örnek beyan:

“Bu ödevde içerik oluşturma sürecinde [Yapay Zekâ Aracı Adı] sınırlı destek amacıyla kullanılmıştır.”

4. Sınırlandırmalar:

- Yapay zekâ kullanılarak veri uydurma, kaynak uydurma veya sahte atıf oluşturmak kesinlikle yasaktır.
- Kullanılan bilgilerin doğruluğu denetlemekle öğrenci yükümlüdür.

5. Sorumluluk:

- Yapay zekâ aracının üretmiş olduğu yanlış, hatalı veya yanıltıcı içeriklerin sorumluluğu tamamen öğrenciye aittir.
- Öğrenci, yapay zekâ desteğinin denetlenebilir ve açıklanabilir olduğunu aşağıdaki şekilde belgelemekle yükümlüdür.

Denetlenebilirlik:

Öğrenci, ödevini hazırlarken yapay zekâ aracını nasıl kullandığını gerektiğinde gösterebilmelidir. Yani: Hangi platformu kullandığını (ör. ChatGPT, Copilot), Hangi tarih ve saatte kullandığını, Hangi soruları sorduğunu, Hangi cevapları aldığını, kanıtlayabilecek durumda olması beklenir.

Bu kanıt; **Ekran görüntüsü, Yapay zekâ sohbet kayıt çıktısı, Chat logları** şeklinde olabilir.

Örneğin bir ödevi ChatGPT ile yazdıysanız, sohbetinizin çıktısını pdf veya txt olarak kaydedip gerektiğinde sunmanız anlamına gelir.

Açıklanabilirlik:

Öğrenci ayrıca, yapay zekâdan aldığı çıktıyı ödevinde **nasıl kullandığını anlatmak zorundadır.**

Örneğin:

“Yapay zekâdan aldığım taslağı şu şu bölümleri geliştirmek için kullandım.”

“Dil kontrolü yaparken şu cümleleri düzelttim.”
şeklinde basit bir açıklama yapması gerekir.

- Böylece:
 - ◆ Öğrencinin metni bütünüyle yapay zekâyı yazdırmadığı,
 - ◆ Aldığı yardımı kendi ifadesine dönüştürdüğü,
 - ◆ Kaynağı dürüst şekilde beyan ettiği vurgulanmalıdır.

6. Değerlendirme Etkisi:

- Yapay zekâ kullanımının belirtilmediği veya tamamen kopyalanarak teslim edildiği ödevler *etik ihlal* olarak değerlendirilir.
- Bu durumda ödev 0 puan ile değerlendirilir ve disiplin işlemi başlatılabilir.

7. Etik Farkındalık Yükümlülüğü:

- Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurulu’nun Nisan 2024 tarihinde yayımladığı ‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber’ini

incelemeleri ve rehberde belirtilen şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerine hâkim olmaları zorunludur.